

Sveriges ekonomi

Statistiskt perspektiv

SCB

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Ur innehållet:

Tillväxten mattades under 2007sid 3

BNP-tillväxten var 2,6 procent under 2007, vilket var den lägsta sedan 2003. Det fjärde kvartalet blev den kalenderkorrigerade tillväxten 2,8 procent. Under året har stigande räntor, råvaru- och energipriser lett till att inflationen i slutet av året visade tecken på att ta fart.

De oberäknliga lagerinvesteringarna ..sid 13

Vilken betydelse har egentligen lagerinvesteringarna för konjunkturförloppet? Nationalräkenskapernas uppgifter om lagerinvesteringarna antyder att de har haft en svagt destabiliserande inverkan. Högkonjunkturernas toppar har varit något högre medan konjunktursvackorna har varit något grundare på grund av lagren.

Högre inflationstaktsid 21

Inflationstakten, räknad som förändringen under de senaste tolv månaderna var 3,1 procent i februari. I en artikel beskrivs KPI:s sammansättning och konstruktion. Dessutom beskrivs skillnaderna mellan KPI, KPIX, NPI och HIKP. Avslutningsvis görs en kort historisk jämförelse samt en koppling till prisutvecklingen i producentledet.

Nummer 1•2008

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Internationell utblick.....	4
Export och import.....	5
Export av tjänster.....	7
Hushållens konsumtion.....	9
Offentlig konsumtion.....	10
Bruttoinvesteringar.....	11
Lagerinvesteringarna och konjunkturen.....	13
Näringslivet.....	17
Indirekt mätta finansiella tjänster (FISIM).....	19
Arbetsmarknad.....	20
Konsumentprisindex.....	21
Summary.....	26

Sammanfattning

Tillväxten mattades under 2007

BNP-tillväxten var 2,6 procent under 2007, vilket var den lägsta sedan 2003. Det fjärde kvartalet blev den kalenderkorrigerade tillväxten 2,8 procent. Under året har stigande räntor, råvaru- och energipriser lett till att inflationen i slutet av året visade tecken på att ta fart. Inflationstakten enligt KPI var i februari 3,1 procent medan den underliggande inflationen mätt enligt KPIX var 2,0 procent.

Under det fjärde kvartalet 2007 var den faktiska BNP-tillväxten 2,2 procent, medan den kalenderkorrigerade uppgången blev 2,8 procent. Den ekonomiska tillväxten i Sverige har dämpats relativt kraftigt under det senaste året efter det att BNP år 2006 ökade med 4,1 procent. Samtidigt har en ökad global efterfrågan som bland annat orsakat stigande energi- och råvarupriser, bidragit till stigande priser i konsumentledet. Inflationstakten var i februari 3,1 procent. Den största delen av prisökningen, 1,1 procentenheter, orsakades av ökade räntekostnader medan höjda livsmedelspriser bidrog med 0,7 procentenheter och ökade priser för drivmedel med 0,6 procentenheter.

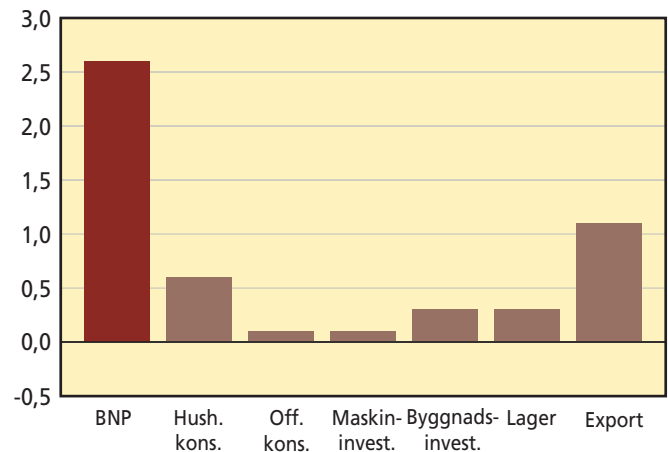
Under fjärde kvartalet var det framför allt den inhemska efterfrågan som drev tillväxten. Hushållens konsumtion och bruttoinvesteringarna gav båda ett bidrag på cirka 1,5 procentenheter till BNP-tillväxten. Samtidigt innebar den ökade inhemska efterfrågan att varuimporten steg betydligt snabbare än varuexporten, vilket medförde att nettoexporten höll tillbaka BNP-tillväxten med 1,2 procentenheter. Exporten av tjänster fortsatte dock uppåt i snabb takt. Tre tjänsteslag dominerar Sveriges tjänsteexport. Det är för det första transporttjänster där varutransporter på fartyg dominerar. För det andra är det inkomster från resevaluta, det vill säga utländska turister och affärsresande som reser till Sverige och konsumerar varor och tjänster i landet. Det tredje och största tjänsteslaget är de så kallade övriga affärstjänsterna, där merchanting utgör den dominerande delen.

En beräkning av bidragen till BNP-tillväxten, där de olika komponenterna i försörjningsbalansen korrigerats för deras importinnehåll visar att exporten, trots en för 2007 ganska svag utveckling, ändå har en central betydelse för den svenska ekonomin. Under 2007 stod den importkorrigerade exporten för 1,1 procentenheter av BNP-tillväxten, vilket är en större andel än någon annan komponent.

Det kan även konstateras att sett över en längre tidsperiod så har de varuproducerande branscherna successivt tappat sin ledande roll som drivkraft för BNP-tillväxten. I stället har tjänsteproduktionen gradvis ökat allt mer i betydelse. Bland tjänsterna har parti- och detaljhandelns bidrag varit i hög grad stabila över tiden, medan övriga tjänstebranscher expanderat.

Bidrag till BNP-förändringen justerat för importinnehåll

Förändring 2007 jämfört med 2006
Procentenheter

Källa: Nationalräkenskaperna

Hushållens disponibla inkomster ökade kraftigt under 2007 dels beroende på en stigande sysselsättning och dels beroende på förändringar i skatte- och transfereringssystemen under året. Detta har gett utrymme för en högre hushållskonsumtion, samtidigt som sparkvoten ökat. För helåret 2007 ökade den reala disponibla inkomsten med 4,1 procent samtidigt som sparkvoten steg till 8,1 procent av den disponibla inkomsten.

De fasta bruttoinvesteringarna avslutade 2007 starkt efter viss avmattning under tredje kvartalet och uppgången för helåret blev 8,0 procent. Ökningstakten under fjärde kvartalet visade sig bli årets högsta, till följd av en snabb investeringsuppgång inom näringslivet. Tillverkningsindustrin fortsatte att investera kraftigt, men den ökande tillväxttakten förklarades främst av energisektorn, handeln och företags-tjänsterna. Maskininvesteringarna fortsatte att öka i snabb takt, men framför allt var det byggnader, exklusive bostäder, som drog upp investeringstakten. Bostadsinvesteringarna fortsatte att mattas av. Lagerförändringarna bidrog under 2007 ovanligt mycket till BNP-ökningen.

Under år 2007 avstannade produktivitetstillväxten i det svenska näringslivet. Detta fenomen berörde flertalet branscher. Under det första kvartalet 2007 minskade produktiviteten för såväl varu- som tjänsteproducenterna och det gällde även tillverkningsindustrin. De tre följande kvartalen var det däremot bara i tjänsteproduktionen som utvecklingen var fortsatt negativ. En minskad produktivitet i näringslivet har inte tidigare registrerats under perioden från och med 1994, inte ens under IT-krisen 2000–2001.

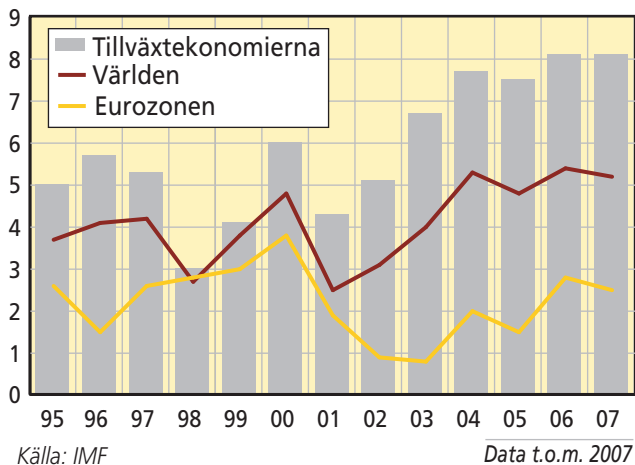
Inbromsning i världsekonomin under 2007

Den globala tillväxten är fortsatt god. IMF bedömer att den kommer att landa på 4,9 procent för helåret 2007. Risken är dock att den kan bli något lägre efter svag statistik för fjärde kvartalet från USA och Euroområdet. År 2006 var den globala tillväxten i världens länder 5,0 procent och genomsnittet för de fyra senaste åren är 4,8 procent. Tillväxten i världens länder har annars stadigt ökat under de senaste decennierna. Åren 1995–2006 uppgick den globala tillväxten till 4,0 procent årligen och för perioden 1983–1994 var den 3,3 procent.

Förklaringen till den långsiktigt stigande tillväxttrenden i världsekonomin går att finna i länder såsom Kina, Indien och andra tillväxtländer med en betydligt högre underliggande tillväxtpotential än de mer mogna ekonomierna. Detta möjliggörs genom en högre investeringskvot i ekonomierna samt att arbetsmarknaden struktureras om och andelen mer produktiva jobb inom industrin ökar. Följden blir att så länge som dessa länders tillväxt överstiger det globala genomsnittet, ökar också deras andel av den globala tillväxten.

Global BNP-tillväxt

Årlig procentuell förändring

Tillväxten i världsekonomin drivs nu främst av utvecklingen i de nya tillväxtekonomierna som står för en allt större del av den globala tillväxten. Som exempel svarar BRIC-länderna (Brasilien, Ryssland, Indien och Kina) tillsammans för över hälften världens BNP-tillväxt. Samtidigt minskar USA:s andel av världsekonomin när nya ekonomier integreras i världsekonomin, med högre tillväxt som följd. Kina och Indien fortsätter att växa med höga tillväxttal via en fortsatt stark inhemsk efterfrågan och en växande regional handel och har hittills till synes inte drabbats lika hårt av nedväxlingen i den amerikanska tillväxten. Vid en djupare nedgång i amerikansk ekonomi kommer det emellertid att sätta sina spår även i tillväxtländernas expansiva utveckling. Detta är fallet

eftersom de amerikanska hushållens konsumtionsstyrka fortfarande utgör en betydande del av världsekonomin totala efterfrågan på varor och tjänster.

USA tappar fart

BNP-tillväxten i USA var för tredje kvartalet 4,9 procent uppräknat till årstakt, vilket då var klart högre än Japan och de stora länderna i Europa, men betydligt lägre än i de stora tillväxtländerna Kina och Indien. Redan vid publicering av tredje kvartalet varnade bland annat Federal Reserve för ett betydligt svagare utfall av BNP-tillväxten för fjärde kvartalet. Så blev också fallet när det preliminära BNP-utfallet för fjärde kvartalet publicerades. Tillväxten var svaga 0,6 procent uppräknat till årstakt. Det innebär en tillväxt på 2,2 procent för helåret 2007, jämfört med en BNP-tillväxt på 2,9 procent under 2006.

USA:s ekonomi är i högre grad än mindre länder, till exempel Sverige, beroende av den inhemska konsumtionen som tillväxtmotor snarare än exporten, eftersom en stor del av handeln sker inom landet snarare än med utlandet. Hushållens konsumtionsutgifter ökade med 1,9 procent fjärde kvartalet, jämfört med en ökning på 2,8 procent kvartalet innan. Konsumtionsbenägenheten bland amerikanska hushåll har ändå varit hög andra halvåret 2007, även om den försvagades mot slutet av perioden.

Två svaga områden som drog ner tillväxten för fjärde kvartalet var bostadssektorn och fordonsindustrin. En svag utveckling för bostadssektorn med fallande priser och en låg nyproduktion av bostäder höll tillbaka BNP med närmare en procentenhet. Ett ungefär lika stort negativt bidrag till tillväxten som bostadssektorn gav även produktionen av bilar och andra motorfordon.

USA:s export av varor och tjänster ökade med en årlig tillväxttakt på ungefär 11 procent under andra halvåret 2007, mätt i fasta priser. Det är den svagare dollarn i kombination med en ljusare ekonomisk tillväxt i mottagarländernas ekonomier som anges som förklaringar. Utrikeshandeln var också ljuspunkten för fjärde kvartalet och bidrog med 0,9 procentenheter till tillväxten. En stark utveckling för exporten i kombination med en dämpad import gav också en förbättring i handelsbalansen för USA.

Svag utveckling för konsumtionen i euroområdet

I euroområdet har ekonomierna under fjärde kvartalet överlag utvecklats i en mer beskedlig takt än tidigare. Konsumtionen utvecklades svagt under sista kvartalet förra året och såväl hushållens konsumtion som den offentliga konsumtionen var i det närmaste oförändrade jämfört med kvartalet innan. Det resulterade i att BNP-tillväxten i euroområdet

sjönk från 2,6 procent till 2,2 procent mellan tredje och fjärde kvartalet. Bidraget kom främst från utrikeshandeln genom minskad import till Euroområdet. En viss avmattning i exporten noterades också för sista kvartalet.

Tillväxten bland de större länderna i Europa varierade från 2,9 procent i Storbritannien till 1,8 procent i Tyskland (uppgifter för Italien saknas). Tillväxten i Tyskland sjönk från

2,5 procent under tredje kvartalet och i Storbritannien, som kanske är det land som drabbats hårdast av den pågående finansiella turbulensen vid sidan av USA, minskade tillväxten något från 3,3 procent under föregående kvartal. 2,9 procent får dock anses vara en fortsatt god tillväxt.

Kontaktperson: Martin Daniels, 08-506 942 64

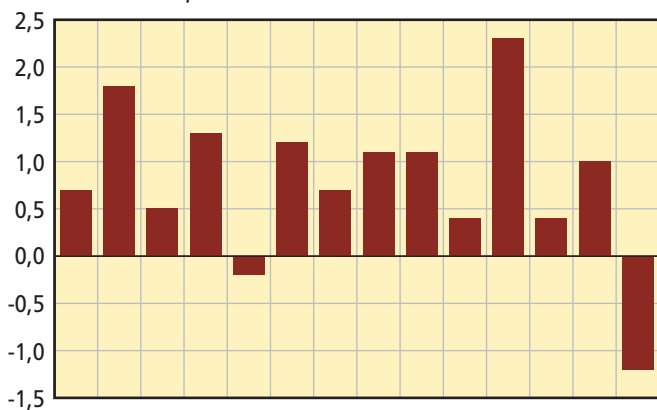
Export och import

Sen vändning i utrikeshandeln gav ändå minus för helåret

En viss återhämtning kunde skönjas för exporten fjärde kvartalet 2007. Efter fyra kvartal i följd med en högre ökningstakt för importen än exporten, säsongsrensats och jämfört med föregående kvartal, visade det sista kvartalet åter en snabbar tillväxttakt för exporten. För helåret 2007 höll annars utrikeshandeln tillbaka BNP-tillväxten med 1,2 procentenheter.

År 2007 blev inget bra år för Sveriges handel med omvärlden. Nettot från utrikeshandeln bidrog till försvagningen av tillväxten i landet. BNP-tillväxten stannade på 2,6 procent som var betydligt svagare än de 4,1 procent som uppmättes för 2006, vilket å andra sidan var ett starkt tillväxtår så utgångspunkten var från en redan hög nivå. Utrikeshandelns återhållande effekt på BNP-tillväxten för 2007 med 1,2 procentenheter var den största under hela perioden sedan 1994. Orsaken till tillbakagången i svensk ekonomi under förra året förklaras således främst av en svagare utrikeshandel. En starkare kronkurs mot dollarn, försämrade bytesförhållanden med USA och Asien, flaskhalsar inom vissa expansiva produktionsled samt en vikande trend i några stora och betydelsefulla branscher kan ses som de främsta skälen till den svaga utvecklingen.

Exportnettots bidrag till BNP-förändringen
Inklusive importinnehåll. Procentenheter

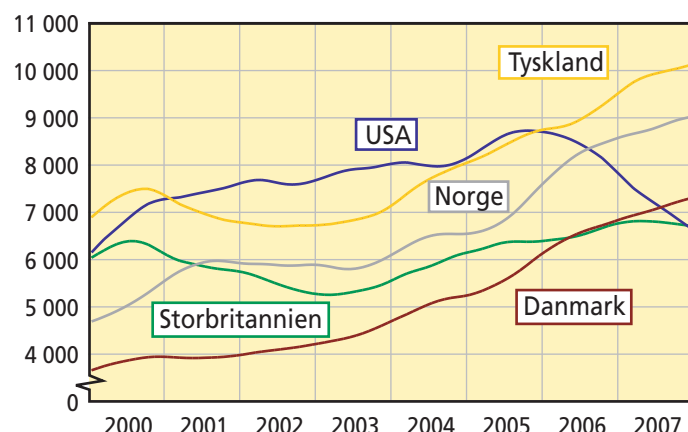
Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2007

Ryssland gick om Kina i svensk varuexportstatistik

Sveriges närmaste grannländer har ökat i betydelse som exportmarknader. Så kan man sammanfatta utrikeshandelns statistik nu när 2007 kommit till ända. De nordiska länderna tillsammans med Tyskland importerar en tredjedel av Sveriges varuexport. Samtliga dessa länder har också ökat mer än genomsnittet, vilket betyder att andelen ökat från knappa 33 procent till 34 procent. Det innebär att exporten till närliggande regioner kompenserar för en i allmänhet svagare utveckling för mer långväga export. Sämst har det gått för svensk varuexport till USA. Den minskade med hela 14 procent i löpande priser under 2007 samtidigt som varuexporten som helhet ökade med 5 procent. Exporten till Ryssland och Polen växte kraftigt förra året, med 27 respektive 24 procent. Ryssland passerade därmed Kina som mottagarland för svensk varuexport.

Export fördelad på mottagarländer
Miljoner kronor, löpande priser. Trend

Källa: Utrikeshandelnsstatistiken

Data t.o.m. december 2007

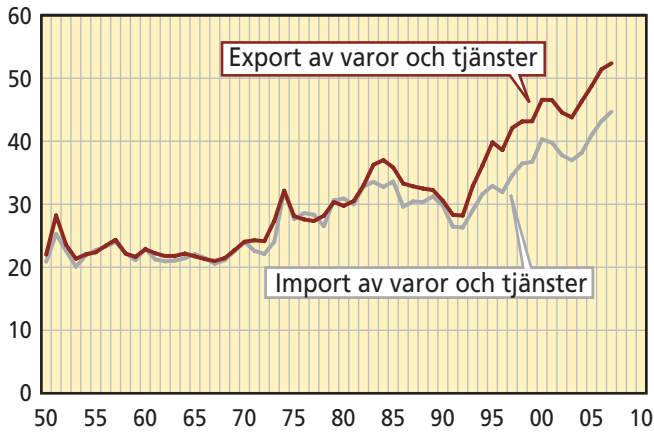
Utrikeshandelns ökande betydelse för Svensk ekonomi

Sveriges utrikeshandel med varor och tjänster har i genomsnitt ökat med 5 procent sedan 1980. Det är betydligt mer än vad den årliga produktionen ökat med och innebär att importens och exportens storlek i förhållande till bruttona-

tionalprodukten (BNP) ökat över åren. Detta torde ha lett till att växelkurserna fått en ökad betydelse för svensk ekonomi när importens och exportens andel av produktionen ökar. Det är inte enbart utrikeshandeln som växer i en snabb takt. Svenska direktinvesteringar i utlandet ökar i än snabbare takt än utrikeshandeln.

Export och import av varor och tjänster i relation till BNP

Procent

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. 2007

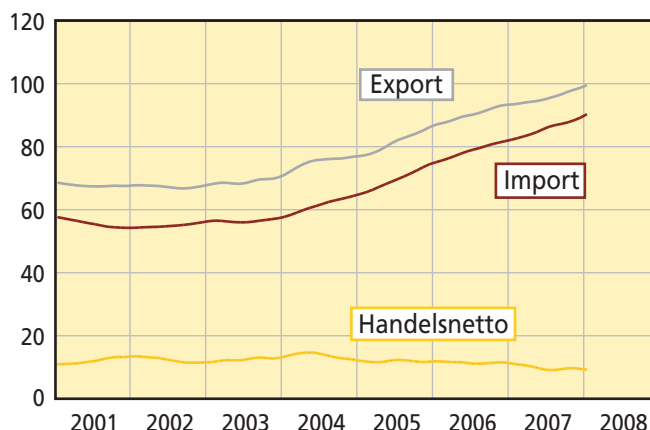
Att världshandeln varit en viktig faktor till den senaste tidens goda ekonomiska utveckling slår FN fast i rapporten "World Economic Situation and Prospects 2008". Under de senaste fyra åren har den globala varuhandeln ökat dubbelt så snabbt som produktionen. Förra året växte världshandeln med 7 procent. Drivande i utrikeshandeln ökning i världen är den med Asien och då främst Kina. Asien bidrog med cirka 40 procent av tillväxten i utrikeshandeln medan västvärlden ("developed countries") stod för 45 procent av tillväxten 2007 och ungefär halva tillväxten sedan 2001.

Utrikeshandeln visar fortsatt stigande trend

Den stigande utrikeshandeln och dess ökande betydelse för Sveriges ekonomi under flera decennier är numera ett känt faktum. Under vissa perioder har utrikeshandeln ökat i snabbare takt än under andra. De senaste åren har varit en sådan period med mycket god tillväxt i utrikeshandeln. Tendensen under det senaste året har varit att ökningstakten i varuexporten har mattats (även om fjärde kvartalet indikerade en viss förbättring) medan varuimporten fortsatt öka med höga tillväxttal. Tjänsteexporten har däremot gått fortsatt bra och Sverige har under lång tid haft ett överskott i utrikeshandeln.

Utrikeshandel med varor

Miljarder kronor, löpande priser. Trend

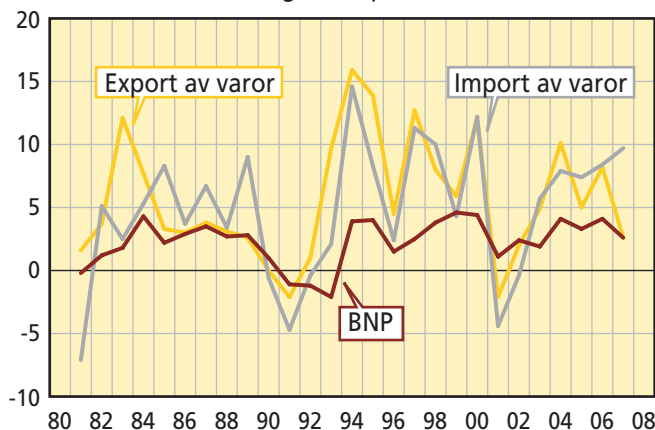
Källa: Utrikeshandelsstatistiken

Data t.o.m. januari 2008

Som tidigare nämnts så har ökningstakten i utrikeshandeln överstigit ökningstakten i BNP, vilket genererat ökade import- och exportandelar i förhållande till BNP. Det är tillsynes främst under svaga tillväxtår som utrikeshandeln växer långsammare än BNP. Så var exempelvis fallet i början på 80-talet, vid 90-talskrisen och vid IT-krisen 2001. Notera även att förändringstakten för importen var svagare än för exporten under dessa år. I diagrammet framgår hur aktiviteten i ekonomin avtagit under krisåren och hur förändringen i utrikeshandeln varit låg.

Utrikeshandel med varor samt BNP

Procentuell förändring, fasta priser

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. 2007

Kontaktperson: Martin Daniels, 08-506 942 64

Export av tjänster

Tjänstehandeln ökar på bekostnad av traditionell varuexport

Tjänstehandel över nationsgränserna ökar nu snabbare än varuhandeln i många länder. Fortfarande är dock tjänstehandeln klart lägre än varuhandeln. Detta gäller för de flesta OECD-länderna. USA är det land som har störst exportintäkter från tjänstehandel men landet tappar i betydelse bland annat till förmån för euroländerna. Danmark är den största tjänsteexportören i Norden. Tjänsteproduktion i samband med varuhandel, så kallade övriga affärstjänster, är det tjänsteslag som genererar de största exportintäkterna för Sverige och för det övriga OECD-kollektivet. Merchanting är det viktigaste bidraget till ökningen av svensk tjänsteexport.

För länderna inom OECD svarar tjänstesektorn för cirka 70 procent av BNP och är således en mycket viktig del av ekonomin. Tillverkningen av varor svarar följaktligen för en knapp tredjedel av den samlade produktionen. Detta är en bild som också gäller för Sverige. Enligt statistik från Världsbanken har Luxemburg den högsta tjänsteandelen, cirka 80 procent, medan Norge är ett av de utvecklade länderna som har lägst andel tjänsteproduktion, cirka 60 procent.

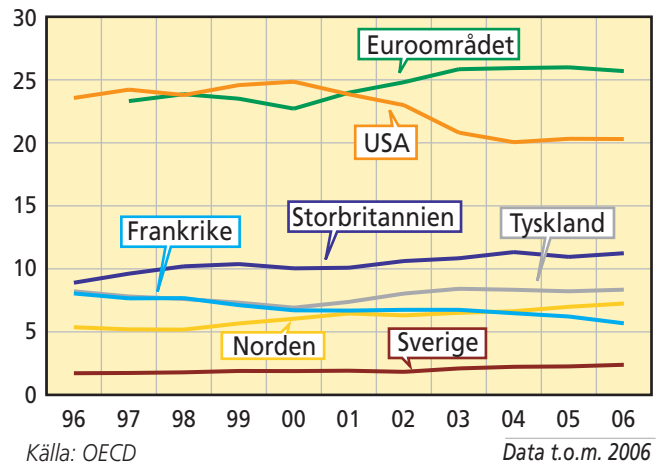
När det gäller handel med varor och tjänster över nationsgränserna är bilden däremot helt omvänd. En viktig förklaring är givetvis att främst offentliga tjänster men även betydande delar av den privata tjänstesektorn är inriktade på att försörja hemmamarknaden. Därför svarar tjänstehandeln för endast 20 procent av den samlade exporten och importen inom OECD medan varuhandeln följaktligen svarar för cirka 80 procent. I Sverige är andelen av gränsöverskridande tjänstehandel något större än genomsnittet i OECD. Under 2007 svarade exporten av tjänster för cirka 28 procent av den totala varu- och tjänsteexporten medan motsvarande andel för tjänsteimporten var cirka 26 procent. Sett över de senaste 25 åren har både export och import av tjänster ökat klart snabbare än varuhandeln i Sverige och därför har andelarna ökat stadigt. Sedan mitten av 1990-talet är ökningen markant för tjänsteexporten – från cirka 20 till dagens 28 procent.

Trots att tjänsteproduktion i högre utsträckning är inriktad på att försörja hemmamarknaden tycks det likväl finnas hinder som inverkar begränsande på tjänstehandeln. Det finns flera anledningar till detta förhållande – det är historiska, tekniska och mer eller mindre uttalat protektionistiska skäl. Skälen till varför handeln med tjänster över nationsgränserna har så pass liten andel av den totala handeln skall inte beläggas mer i denna artikel. Syftet är i stället att med hjälp av nyligen publicerad statistik från OECD redogöra för export av tjänster ur några olika aspekter.

Euroområdet ökar (på bekostnad av USA)

USA svarar för drygt en femtedel av OECD-ländernas samlade tjänsteexport och är värdemässigt det enskilda land som har den största tjänsteexporten. Värt att notera är att USA:s andel har minskat sedan millennieskiftet. Främst beror det på att Euroområdets samlade tjänsteexport har gått starkt men också på att Storbritannien har tagit marknadsandelar på USA:s bekostnad. En bidragande orsak till USA:s minskning är sannolikt den under 2000-talet allt svagare dollarn. Bland de stora EU-ländernas tjänsteexport har Frankrike en neråtgående trend medan både Tysklands och Storbritanniens andelar ökar.

Andelar av OECDs totala tjänsteexport
Procent

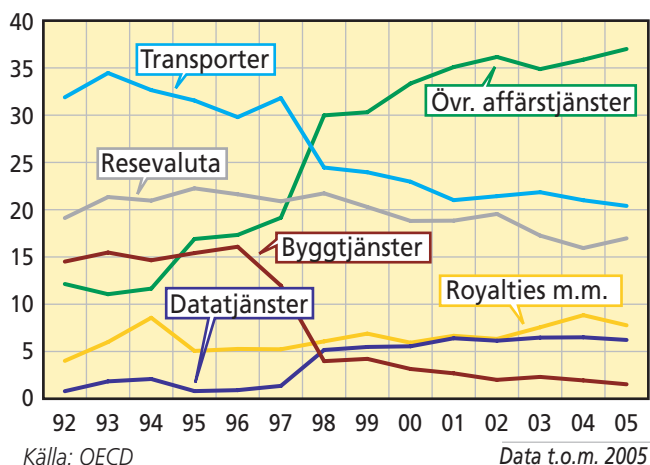
Sveriges andel av tjänsteexporten är naturligt nog relativt blygsam och uppgår till drygt två procent. Utvecklingen de senaste åren visar dock att Sveriges andel ökar något. Detta ska noteras mot bakgrund av att Sverige ända sedan 1970 har tappat andelar av den samlade varuexporten i världen¹.

Merchanting lyfter svensk tjänsteexport

Tre tjänsteslag dominerar Sveriges tjänsteexport. Det är för det första transporttjänster som är en traditionsenlig svensk exportkälla där varutransporter på fartyg dominerar. Transporter har historiskt varit det tjänsteslag som genererat mest inkomster till Sverige. På senare år har dock dess andel av den totala tjänsteexporten minskat betydligt. För det andra är det inkomster från resevaluta, det vill säga utländska turister och affärsresande som reser till Sverige och konsumerar varor och tjänster här. Resevalutans andel har varit väldigt stabil under en lång tid, kring 20 procent av total tjänsteexport.

¹ Kommerskollegium (Handelspolitisk lägesrapport 2005:1, "Ny vår för svensk export?").

Svensk tjänsteexport fördelad på typ av tjänst Procentuella andelar

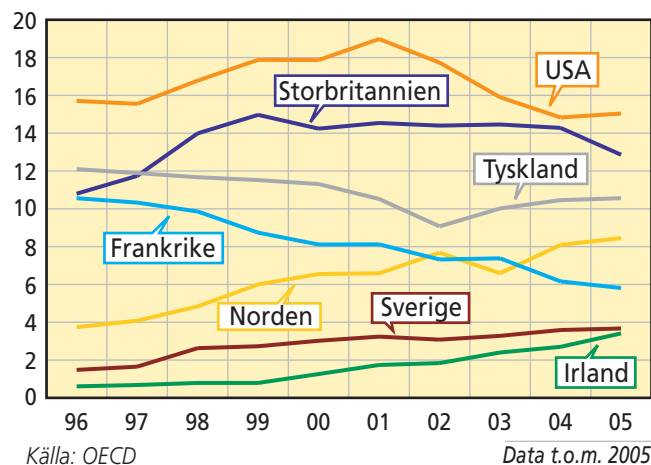

Det tredje och sedan slutet av 1990-talet största tjänsteslaget är det som lite anonymt benämns övriga affärstjänster. Övriga affärstjänster avser främst tjänsteproduktion som sker i samband med varuhandel. Ett av de dominerande tjänsteslagen inom denna kategori och som de senaste åren visar starka tillväxttall är merchanting, det vill säga svenska företags köp och försäljning av varor från utlandet som sedan sålts utomlands utan att först ha importerats till Sverige. Den handelsmarginal som uppkommer mellan inköpspris och försäljningspris benämns merchanting. Merchanting har ökat dramatiskt i takt med att Svenska företag har förlagt produktion av varor utomlands. Det handlar ofta om produkter som har låga produktionskostnader men har ett högt kunskapsinnehåll från tidigare forskning och utveckling. Det innebär att det i vissa fall uppstår betydande marginaler mellan inköp och försäljning¹. Merchanting är det enskilda tjänsteslag som ger störst bidrag till ökningen av den svenska tjänsteexporten. Det förtjänar att påpekas att merchanting inte är en tjänst som det råder stark konkurrens mellan länder kring och där man kämpar om marknadsandelar. Snarare speglar den olika typer av företagsbeteenden där exempelvis svenska företag genom sin höga grad av internationell etablering redovisar stora exportintäkter. Man kan också säga att företagsbeteendet i viss mån kompenserar för den ovan nämnda minskade svenska varuexporten genom att utlokalisering av varuproduktion till andra länder ofta mäts som tjänstehandel.

Det är inte bara för Sverige som övriga affärstjänster är det intäktsmässigt viktigaste tjänsteslaget utan samma förhållande gäller för också för det samlade OECD-kollektivet. Sverige är vid sidan av Irland det land som har visat störst ökning av posten sedan mitten av 1990-talet.

Övriga affärstjänster

Procentuella andelar av OECDs totala tjänsteexport

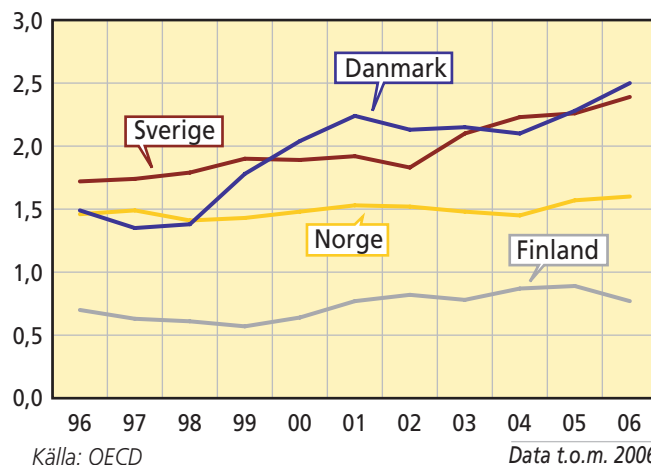
USA är värdemässigt det land som har den största andelen av OECD-ländernas samlade export av övriga affärstjänster men sedan 2001 minskar landets försprång. Av länderna i diagrammet visar Tyskland men framförallt Sverige och Irland en motsatt trend.

Danmark, störst i Norden

Norden svarade för drygt 7 procent av OECD-ländernas tjänsteexport under 2006. Detta kan jämföras med de nordiska ländernas andel av OECD-områdets samlade BNP som endast uppgår till 3,5 procent. Under de senaste 10 åren har de nordiska länderna således sakta men säkert ökat sina andelar av tjänsteexporten. Danmark är det land som svarat för den största ökningen under perioden och landets tjänsteexport var 2006 störst i Norden. Danmarks tjänsteexport domineras av transporter där intäkter från rederinäringen är klart störst. Både Norge och Finland har haft relativt oförändrade marknadsandelar sedan mitten på 1990-talet. Finland avviker det senaste året från de övriga tre länderna och noterar en relativt minskad tjänsteexport. Noteras bör att Danmarks kraftiga uppgång i tjänsteexporten delvis är en effekt av förbättrade mätningar och mätmetoder som genomfördes av Danmarks Statistik i slutet av 1990-talet.

Nordisk tjänsteexport

Procentuella andelar av OECDs totala tjänsteexport

Kontaktperson: Anders Lindström, 08-506 949 09

¹ För mer information om merchanting se Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv fjärde kvartalet 2004 och "Merchanting – en växande del av tjänsteexporten" av Kurt Gustafsson och Lars Fors, Sveriges Riksbank Penning- och valutapolitik 3/2006.

Hushållens konsumtion

Hushållens konsumtion ökade starkt

Under det fjärde kvartalet 2007 fortsatte efterfrågan från hushållen att öka och hushållskonsumtionen bidrog med 1,5 procent till BNP-tillväxten. Hushållens konsumtionsökning låg för andra kvartalet i följd över 3 procent. De disponibla inkomsterna fortsatte uppåt men den höga konsumtionen medförde en oförändrad sparkvot. För helåret 2007 ökade den disponibla inkomsten med 4,1 procent samtidigt som sparkvoten steg till 8,1 procent.

Hushållens reala disponibla inkomster steg med 2,8 procent under fjärde kvartalet jämfört med samma kvartal förra året. För helåret 2007 var ökningen 4,1 procent, men ökningstakten har avtagit under andra halvåret. Högre löneinkomster har, tillsammans med sänkta inkomst- och förmögenhets-skatte, lagt grunden för en gynnsam inkomstutveckling.

Hushållens konsumtion steg under fjärde kvartalet 2007 med 3,2 procent i fasta priser jämfört med samma period förra året. Detta innebar att konsumtionen det andra halvåret utvecklades betydligt snabbare än perioden januari–juni. För helåret 2007 steg hushållens konsumtion med 3,1 procent.

Konsumtionsmönstret för fjärde kvartalet sammanföll med helårets utveckling. Fritidsprodukter fortsatte att visa en hög tillväxt och gav ett bidrag på 1 procentenhet till hushållens konsumtion. Efterfrågan på audiovisuell utrustning fortsatte att öka med 25 procent under fjärde kvartalet och charterresor ökade kraftigt, med 12,5 procent. Bilförsäljningen fortsatte även den att öka under årets sista kvartal. Efterfrågan på livsmedel samt kläder och skor minskade dock under perioden, vilket var första gången en minskning skedde för dessa produkter under ett enskilt kvartal sedan 2004.

Boendekostnaderna steg mer än normalt och bidrog med 0,4 procentenheter under kvartalet, som en följd av högre energikonsumtion då väderleken var kyligare än under samma period 2006. Denna post utgör en fjärdedel av hushållens konsumtion och påverkar konsumtionsutvecklingen relativt mycket.

Finansiella tjänster visade fortsatt ökning bland annat som en följd av att premien för trafikförsäkringen höjdes vid halvårsskiftet, men också beroende på turbulensen på de finansiella marknaderna. Detta ledde till fler aktietransaktioner och högre kostnader i samband med dessa.

Under hösten har den utländska konsumtionen i Sverige inte ökat i samma takt som under de senaste 2–3 åren, och under det fjärde kvartalet var ökningen endast 1,9 procent.

Efterfrågan steg främst vad gäller fritidsprodukter vilka bidrog med 1,0 procentenhet av hushållens konsumtion. Finansiella tjänster och bilinköp bidrog också tillsammans med 1,0 procentenhet av tillväxten i sektorn.

Hushållens konsumtion 2007

	Andel av hushållens konsumtion, %	Volymförändring, %	Bidrag till hushållens konsumtionsökning, procentenheter
Boende	23,1	0,5	0,1
Rekreation och kultur	13,7	8,4	1,0
Transporter	12,8	3,2	0,4
Livsmedel och alkoholfria drycker	12,3	1,6	0,2
Övriga varor och tjänster	10,1	6,3	0,6
Möbler m.m.	5,4	5,9	0,3
Kläder och skor	5,2	3,9	0,2
Restauranger, hotell	5,1	5,6	0,3
Post och telekommunikationer	4,0	3,4	0,1
Alkoholhaltiga drycker och tobak	3,4	-0,8	0,0
Hälsa- och sjukvård	2,7	1,8	0,1
Utbildning	0,3	3,3	0,0
Konsumtion utomlands	4,2	9,8	0,4
Besökarens kons. i Sverige	-5,3	17,2	-0,5
Hushållens icke vinstdrivande organisationer	3,0	-1,2	-0,1
Total hushållskonsumtion	100,0		3,1

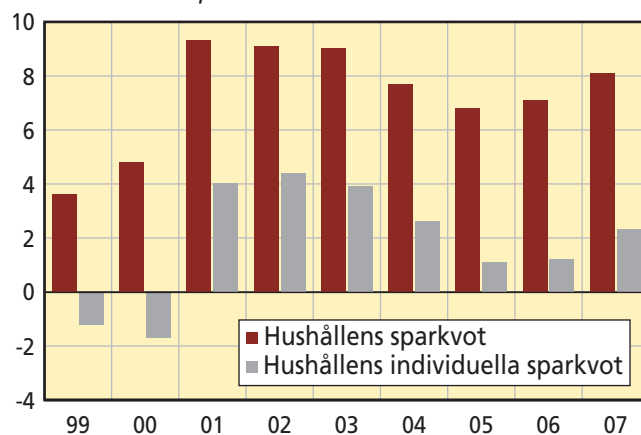
Källa: Nationalräkenskaperna

Sparandet ökade under 2007

Hushållens sparkvot ökade under 2007 med en procentenhet till 8,1 procent. Sparandet var störst under det första halvåret och under det fjärde kvartalet uppgick sparandet till 8,6 miljarder kronor, vilket var en i stort sett oförändrad nivå jämfört med samma kvartal 2006. Totalt uppgick hushållens sparande till 126 miljarder kronor under 2007. Hushållens individuella sparande, hushållens sparande exklusive tjänstepensioner, var vid årsskiftet 31 miljarder kronor. Hushållens individuella sparkvot uppgick till 2,1 procent.

Hushållens sparkvot

Procent av disponibel inkomst

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. 2007

Kontaktperson: Monica Nelson Edberg, 08-506 945 66

Offentlig konsumtion

Ett mellanår för de offentliga konsumtionsutgifterna

De totala offentliga konsumtionsutgifterna ökade med 0,8 procent under 2007 vilket var svagare än föregående år. Den största ökningen stod landstingen för medan staten backade. Utvecklingen under fjärde kvartalet 2007 var något jämnare fördelad mellan delsektorerna samtidigt som det sista kvartalet var det enda med ökade statliga konsumtionsutgifter.

Från och med publiceringen av tredje kvartalet 2007 berörs beräkningen av de totala offentliga konsumtionsutgifterna i fasta priser av en ny metod för volymläsnings av offentligt producerade individuella tjänster. Metoden kallas produktionsmetoden till skillnad från den tidigare använda kostnadsmetoden.

En konsekvens av den nya metodens införande är att det inte längre är möjligt att analysera volymutvecklingen av utgifternas kostnadskomponenter som insatsförbrukning, löner och kollektiva avgifter, kapitalförslitning m.m. varken för delsektorer eller för den offentliga sektorn i sin helhet. I fortsättningen kan endast volymutvecklingen för individuell respektive kollektiv konsumtion samt sociala naturaförändringar för delsektorerna och den totala offentliga sektorn analyseras.

Offentliga konsumtionsutgifter 2005–2007 Volymförändring, procent

	Metod	2005	2006	2007
Offentlig sektor	produktionsmetod	0,4	1,5	0,8
	kostnadsmetod	0,1	2,4	1,8
Primärkommuner	produktionsmetod	0,4	1,5	0,6
	kostnadsmetod	0,6	3,0	2,7
Landsting	produktionsmetod	3,5	2,2	3,0
	kostnadsmetod	2,2	2,2	2,2
Staten + socialförsäkringssektorn	produktionsmetod	-2,5	0,9	-0,8
	kostnadsmetod	-2,8	1,5	-0,3

Källa: Nationalräkenskaperna

Kollektiv respektive individuell konsumtion olika stor i delsektorerna

Den individuella konsumtionen är störst inom primärkommuner och landsting, varför dessa sektorer påverkas mest av produktionsmetoden. Inom landstingen är det hälso- och sjukvården som står för den största andelen medan det inom primärkommuner är utbildning och socialt skydd. Tabellerna nedan belyser sambanden i stora drag.

Offentliga konsumtionsutgifter 2007

	Kollektiv konsumtion	Individuell konsumtion	Offentlig konsumtion totalt	Offentlig konsumtion totalt, i % av BNP
Miljarder kronor				
Konsumtionsutgifter, tot	216	580	796	26
Primärkommuner	58	329	387	13
Landsting	4	192	196	6
Staten	154	59	213	7
Procent				
Konsumtionsutgifter, tot	27	73	100	
Primärkommuner	15	85	100	
Landsting	2	98	100	
Staten	72	28	100	

Källa: Nationalräkenskaperna

Metodbyttets påverkan på volymutvecklingen av de totala offentliga konsumtionsutgifterna är inte försumbar. Den nya beräkningsmetoden för offentlig produktion av individuella tjänster sänkte de totala konsumtionsutgifterna med 1 procent och därmed också BNP-tillväxten för helåret 2007 med 0,3 procent jämfört med beräkningarna gjorda enligt kostnadsmetoden.

Offentliga konsumtionsutgifter 2007 för individuella tjänster Miljarder kronor

	Primärkommuner	Landsting	Staten	Totala off. utgifter för individuell konsumtion
Hälso- och sjukvård	2	188	4	194
Fritidsverksamhet, kultur och religion	18	1	4	23
Utbildning	163	2	28	193
Socialt skydd	146	1	23	170
Totalt	329	192	59	580

Källa: Nationalräkenskaperna

En ingående beskrivning av produktionsmetoden finns i rapporten Volymberäkningarna av offentlig individuell produktion. NR-PM 2006:19 som finns tillgänglig på SCB:s webbplats http://www.scb.se/statistik/NR/NR0102/_dokument/Rapport_Volume_20060915.pdf

Kontaktperson: Vera Norrman, 08-506 943 04

Bruttoinvesteringar

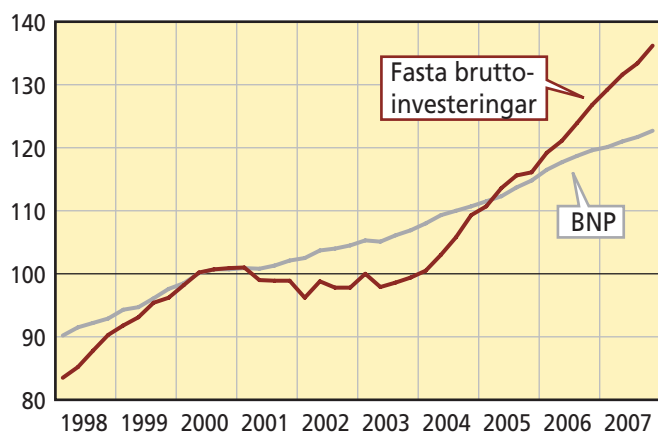
Fortsatt kraftig uppgång av de fasta bruttoinvesteringarna

De fasta bruttoinvesteringarna avslutade 2007 starkt efter en avmattning under tredje kvartalet. Revideringar av tredje kvartalet förtydligade denna avmattning, men fjärde kvartalet visade sig ha årets högsta tillväxttakt till följd av en snabb uppgång inom näringslivet. Industrin fortsatte att investera kraftigt, men den ökande tillväxttakten återfinns framförallt inom energisektorn, handeln och företagstjänster. Maskininvesteringarna fortsatte att öka i snabb takt, men det var byggnader utöver bostäder som drog upp investeringstakten. Bostadsinvesteringarna fortsatte däremot att mattas av.

De fasta bruttoinvesteringarna fortsatte att öka i rask takt under fjärde kvartalet. Efter en avmattning under tredje kvartalet steg ökningstakten igen under sista kvartalet till 2,1 procent jämfört med närmast föregående kvartal. Det motsvarar, omräknat till årstakt, en ökning med 8,7 procent, vilket var högre än både första och andra kvartalet 2007. Skillnaden mot tredje kvartalet förtydligades i och med att det tredje kvartalet reviderades ner och visade på en klarare avmattning än vad som framgick vid publiceringen av nationalräkenskaperna i november. Detta till trots ökade investeringarna under tredje kvartalet med 1,3 procent jämfört med kvartalet innan.

Fasta bruttoinvesteringar

Volymindex 2000=100, säsongsrensade kvartalsvärden

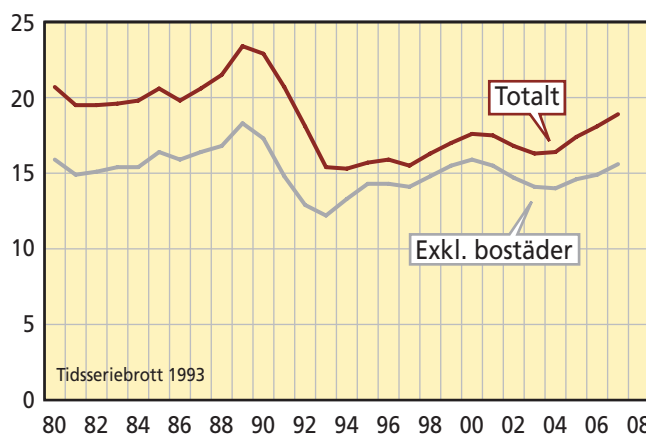

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2007

Efter en mindre nedrevidering även av första kvartalet ökade de fasta bruttoinvesteringarna för helåret 2007 med så mycket som 8 procent. Sedan millennieskiftet överträffas den tillväxttakten endast av utvecklingen 2005 då ökningen uppgick till 8,9 procent. Investeringarna har nu ökat fem år i rad, något som inte har skett sedan perioden 1982–1990 då investeringarna ökade åtta år i följd. För de fyra senaste åren har ökningstakten dessutom överstigit takten i BNP-utvecklingen, vilket har fått investeringskvoten att stiga. Investeringskvoten, beräknat som de fasta bruttoinvestering-

arnas andel av BNP i löpande priser, uppgick 2007 till 18,9 procent av BNP vilket är det högsta värdet sedan 1991.

Fasta bruttoinvesteringarnas andel av BNP Procent

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. 2007

Energi, handel och företagstjänster bakom stigande investeringstakt

Jämfört med motsvarande kvartal föregående år ökade de fasta bruttoinvesteringarna med 7,5 procent under det fjärde kvartalet och har därmed fortsatt att vara en av de mest tillväxtskapande komponenterna i försörjningsbalansen. Av BNP-tillväxten på 2,2 procent bidrog de fasta bruttoinvesteringarna med 1,4 procentenheter, ett nästan lika stort bidrag som från hushållens konsumtionsutgifter. Sett till helåret utgjorde investeringarna 1,5 procentenheter av BNP-utvecklingen på 2,6 procent. Efter att hänsyn har tagits till importinnehållet uppskattas effekten på BNP-utvecklingen – med en schablonmässig beräkning – till 0,5 procentenheter både för fjärde kvartalet och för helåret. I båda fallen stod byggnader för större delen av bidraget medan maskiner, där importinnehållet är högre, stod för en mindre del.

Bakom den höga ökningstakten och kraftiga effekten på BNP-utvecklingen låg näringslivets investeringar där ökningstakten steg till 8,7 procent under fjärde kvartalet. Ökningstakten för de offentliga investeringarna har däremot mattats av. De kommunala investeringarna ökade visserligen fortfarande i relativt snabbt takt, men det skedde ändå en viss avmattning jämfört med tredje kvartalet och jämfört med första halvåret var ökningstakten betydligt svagare. De statliga investeringarna vände återigen till en mindre minskning efter att under tredje kvartalet ha ökat i motsvarande grad.

Den positiva utvecklingen av näringslivets investeringar under fjärde kvartalet hade en bred förankring med kraftiga ökningarna bland såväl varu- som tjänsteproducenter. Den tilltagande ökningstakten jämfört med tredje kvartalet berodde

dock främst på energisektorn, detalj- och partihandeln samt företagstjänsterna där investeringstillväxten accelererade. Investeringarna i tillverkningsindustrin växte visserligen kraftigt under fjärde kvartalet, med 7,7 procent jämfört med motsvarande kvartal året innan, men ökningstakten avtog något jämfört med tredje kvartalet då den uppgick till 8,3 procent. Samtidigt uppvisade transportföretagen minskade investeringar med 7,1 procent efter att ha ökat under årets tre första kvartal.

Investeringenskäten för februari visade på en fortsatt optimism inom industrin inför 2008. Återigen väntas en kraftig ökning av industriinvesteringarna, men till en del beror detta på att investeringarna för 2007 har dragits ner och istället har lagts på 2008. Optimismen är dessutom begränsad till framförallt gruvor och metallvaruindustrin, motorfordon samt energisektorn. Vidare har ingen av de tjänstebranscher som redovisas i februarienkäten planer på ökade investeringar under 2008.

Lokalinvesteringar bakom ökad tillväxttakt

För den största investeringstypen, maskiner och inventarier, hölls den höga ökningstakten från tredje kvartalet uppe även under fjärde kvartalet jämfört med motsvarande kvartal året innan. Ökningen uppgick till 9,9 procent, vilket var i stort sett samma takt som under tredje kvartalet. Maskininvesteringarna bidrog med andra ord inte till den stigande ökningstakten för de totala bruttoinvesteringarna. Det var istället inom byggnader exklusive bostäder som investeringstakten steg rejält, till 10,8 procent under fjärde kvartalet efter att under tredje kvartalet ha ökat med 3,1 procent.

Även transportmedel låg till viss del bakom den tilltagande ökningstakten i och med att den kraftiga nedgång som skedde under tredje kvartalet stannade upp under fjärde kvartalet. För bostadsinvesteringarna har däremot utvecklingen fortsatt att dämpas och ökningstakten har varit stadigt avtagande sedan första kvartalet. Liksom under tredje kvartalet är dock bilden delad mellan nybyggnationer samt om- och tillbyggnationer. I likhet med de totala bostadsinvesteringarna har avmattningen i nybyggnationer pågått sedan första kvartalet och tydligast syns det för flerbostadshus som har gått från en ökningstakt på 22,2 procent under första kvartalet till 2,8 procent under fjärde kvartalet. Motsvarande utveckling för nybyggnationer av småhus var 11,0 respektive 2,1 procent. Om- och tillbyggnationerna uppvisade årets högsta tillväxttakt redan under tredje kvartalet, men takten var fortsatt hög även under fjärde kvartalet.

Beviljade bygglov, en tidig indikator på byggandet, visade på samma tendenser som under tredje kvartalet. Byggloven för bostäder har dragit ner de totala byggloven som sjönk drastiskt under fjärde kvartalet. Den kraftiga minskning som skedde under fjärde kvartalet, efter att minskningstakten hade avtagit under kvartal två och tre, förklaras av den ovanligt höga nivån för jämförelsekvartalet – fjärde kvartalet 2006. Medan bostadssidan drar ner byggloven ser bilden för lokaler helt annorlunda ut och byggloven för lokaler uppvisade under 2007 den starkaste utvecklingen sedan 1997.

Fasta bruttoinvesteringar

Miljarder kronor, löpande priser respektive procentuell förändring från motsvarande period förgående år, fasta priser

	2006		2007		Helår
	1–4 kv	3 kv	4 kv	1–4 kv	
Näringslivet	7,8	6,0	8,7	8,8	493
Tillverkningsindustri	0,9	8,3	7,7	8,8	89
Energisektor	10,9	3,1	15,2	14,9	41
Tjänsteproducenter ¹	5,7	4,5	9,8	8,1	175
Företagstjänster	6,7	8,7	17,1	13,8	40
Offentliga myndigheter	7,1	5,2	2,7	3,6	89
Stat	2,8	2,1	-1,8	-3,5	42
Kommuner	11,8	7,9	6,7	10,9	47
Totalt	7,7	5,9	7,5	8,0	582
Maskiner	4,8	10,0	9,9	12,0	186
Transportmedel	9,1	-6,3	0,1	7,7	53
Bostäder	13,8	7,5	4,7	8,7	103
Övriga byggnader	7,3	3,1	10,8	5,1	145
Programvaror m.m.	7,1	6,7	2,6	4,6	93

Källa: Nationalräkenskaperna

Stor lagereffekt på BNP-utvecklingen för helåret 2007

Näringslivets totala lager gav under fjärde kvartalet en negativ effekt på BNP-utvecklingen med 0,2 procentenheter. De ursprungliga lageruppgifterna från primärstatistiken visade från början på ett positivt bidrag med 0,8 procentenheter till BNP-tillväxten. Då dessa uppgifter inte stämde överens med övrig tillgänglig statistik gjordes en avstämningsjustering för att jämka ihop användnings- och produktionsidan, motsvarande -1,0 procentenheter av BNP-tillväxten.

Sett till helåret utgjorde lagerinvesteringarna 0,7 procentenheter av BNP-tillväxten på 2,6 procent, vilket är en ovanligt stor lagereffekt på årsbasis. Den kvartalsvisa lagerpåverkan på tillväxttakten kan emellanåt vara stor, men vanligtvis brukar de ingående kvartalen till stor del ta ut varandra under ett år. Under de senaste åren har lagerbidraget på helår varierat kring några tiondels procentenheter i positiv eller negativ riktning. Under millenniumskiftet var lagereffekten på årsbasis relativt stor, men man får gå tillbaka till 1996, då lagerinvesteringarna drog ner tillväxten med 0,9 procentenheter, för att hitta en större påverkan på BNP från lagren än under 2007.

Konjunkturbarometern visar att industrins lager av färdigvaror under januari och februari fortfarande bedömdes som något för stora. Mellan december och januari pekade bedömningen på en mindre ökning av lagren. För detaljhandeln har varulagren successivt bedömts som allt större sedan i augusti. Mellan januari och februari var dock bedömningen oförändrad, men på den högsta nivån sedan april 2005.

Kontaktperson: Tomas Thorén, 08-506 941 46

¹ Exklusive fastighetsförvaltning

Lagerinvesteringarna och konjunkturen

De oberäknliga lagerinvesteringarna

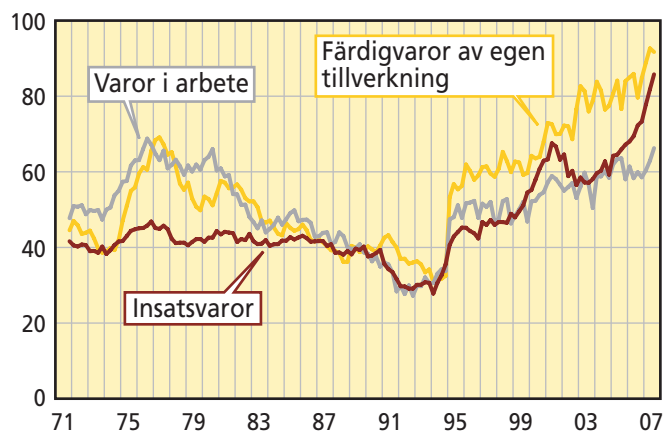
Vilken betydelse har egentligen lagerinvesteringarna för konjunkturförloppet? Den nationalekonomiska teorin om lagerhållningen bygger på att lagren hålls för att företagen ska kunna hålla en jämn produktionstakt, trots tillfälliga störningar i efterfrågan på deras produkter eller i leveranserna av insatsvaror. Ändå håller teorin öppet för att lagren kan inverka destabiliserande på produktionen. Nationalräkenskapernas uppgifter om lagerinvesteringarna från och med 1993 antyder att de har haft en svagt destabiliserande inverkan, det vill säga att produktionen har varierat lite mer än försäljningen. Högkonjunkturernas toppar har varit något högre medan konjunktursvackorna har varit något grundare på grund av lagren.

Det faktum att många varor kan lagras frikopplar i viss mån produktionen av dem från försäljningen och den slutliga användningen. Varor kan produceras och/eller levereras i kvantiteter som är mycket större än den dagliga åtgången, vilket bäddar för produktionstekniska lösningar som gör varorna billigare. Lagerhållning innebär också att leveranstiden blir kortare, så att kunden upplever en högre service-nivå och säljaren kan ta ut ett högre pris.

Å andra sidan medför det kostnader att hålla lager. Förutom kostnader för lokaler, hantering av varorna och en viss inkurans, innebär lagringen en räntekostnad för tiden mellan produktionskostnaden och intäkten av försäljningen. Just räntekostnaden var huvudargumentet i den kampanj för minskad lagerhållning som bedrevs av företagskonsulter under 1980-talet, då det propagerades för leveranser "just in time". Det förefaller som om kampanjen hade effekt på industrins lagerstock, framför allt på de utgående lagren. Lagerstocken minskade trendmässigt till mitten av 1990-talet men ser ut att ha haft en stigande trend därefter.

Lagerstockar i tillverkningsindustrin

Miljarder kronor. Säsongsrensade värden i fasta priser

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. tredje kvartalet 2007

Lager i varu- och tjänsteproduktionen

I varuproduktionen, det vill säga industrin, jordbruket och skogsbruket, skiljer den officiella statistiken på tre slags lager: lager av insatsvaror (ingående lager), varor i arbete och lager av färdigvaror (utgående lager). Värdet av stockarna av de tre lagertyperna är ungefär lika. De ingående lagren består av råvaror och halvfabrikat som väntar på att sättas in i produktionsprocessen. Varor i arbete är sådana insatsvaror som är föremål för förädling vid måttillfället. I verksamheter där man arbetar under lång tid på en enskild produkt, som till exempel i varvsindustrin, kan lagren av varor i arbete vara mycket stora. Utgående lager består av färdigförädlade varor som väntar på att levereras till en köpare. Lagerstockarna mäts vid kvartalsskiftena och publiceras kvartalsvis av SCB. Lagerinvesteringen, som är en komponent i BNP, är skillnaden mellan de uppmätta lagerstockarna.

Endast varor kan lagras, inte tjänster. Det hindrar inte att varulager spelar en viktig roll i tjänsteproduktionen; i synnerhet handeln har givetvis stora lager. I vissa avseenden är industrins utgående lager och handelslagren substitut till varandra. Om industrins produktion av en vara överstiger handelns försäljning under en period, kan det lika gärna resultera i en ökning av handelslagren som av industrins lager. På samma sätt är handelns lager av halvfabrikat i viss mån substitut för industrins ingående lager. Det innebär att en överproduktion av just halvfabrikat kan resultera i en ökning av de utgående lagren i den industri som producerar dem, en ökning av handelslagren eller en ökning av de ingående lagren i den industri som använder halvfabrikaten. Detta komplicerar onekligen analysen av lagrens variationer, bland annat på grund av att lagerstatistiken för industrin förs på näringsgrenar medan den för handeln förs på varugrupper.

Produktion, försäljning och lagerinvesteringar

Alla varor i lager är förädlade på något sätt. Det innebär att en förändring av lagerstocken, oavsett om det rör sig om ingående lager, utgående lager, varor i arbete eller handelslager, är en del av förädlingsvärdet, det vill säga BNP på aggregerad nivå. På aggregerad nivå gäller sambandet

$$\text{Förädlingsvärde} = \text{Slutlig användning} + \text{Lagerökning}$$

vilket i försörjningsbalansens termer kan skrivas

$$\text{BNP} = \text{Privat konsumtion} + \text{Privata fasta investeringar} + \text{Offentlig konsumtion} + \text{Offentliga investeringar} + \text{Nettoexport} + \text{Lagerökning}$$

På disaggregerad nivå, till exempel på branschnivå eller företagsnivå, ingår emellertid lagerförändringen i ett något

annorlunda samband. Där är lagerökningen skillnaden mellan bruttoproduktionen (inte förädlingsvärdet) och försäljningen, det vill säga

Bruttoproduktion = Försäljning + Lagerökning,

där

Bruttoproduktion = Förbrukning av insatsvaror + Förädlingsvärde

och

Försäljning = Försäljning för slutlig användning + Försäljning av insatsvaror.

Ett varuproducerande företag kan alltså sälja sina produkter till hushållen för konsumtion eller till företagen för investeringar men också till andra företag för förbrukning, samtidigt som man själv använder andra företags produkter som förbrukningsvaror. På aggregerad nivå tar försäljningen av förbrukningsvaror och användningen av dem ut varandra, vilket gör att förädlingsvärde och bruttoproduktion blir identiska.

Teorin om buffertlager

Teorin om buffertlager är det vanligaste sättet att se på lagerhållningen i nationalekonomisk litteratur. Den betraktar utgående lager som ett sätt att gardera sig mot oväntade ökningar av försäljningen eller driftstörningar. Ingående lager är på motsvarande sätt en gardering mot störningar i leveranserna av förbrukningsvaror. Grundidén är att företagen vill hålla en så jämn produktionstakt som möjligt, även om omvärldens efterfrågan på deras produkter och utbud av insatsvaror varierar. Det är då naturligt att tänka sig att den önskade utgående lagerstocken står i proportion till den förväntade försäljningen och att den önskade ingående lagerstocken står i proportion till den planerade produktionsvolymen.

Det innebär emellertid att lagren, som är till för att stabilisera produktionstakten, lätt kan få en destabiliserande inverkan! Antag att ett företag har en produktionsvolym per vecka, det vill säga fem arbetsdagar, som motsvarar försäljningen och en lagerstock som motsvarar en dags försäljning och att man är nöjd med detta tillstånd. Antag så att försäljningen plötsligt ökar med 20 procent. För att möta försäljningsökningen behöver företaget således öka produktionen med 20 procent. Men även om man lyckas göra detta omedelbart, kommer lagerstocken nu att motsvara mindre än en dags produktion. För att återställa lagerstockens relation till försäljningen, måste företaget därför öka produktionen mer än vad som motsvarar försäljningsökningen under en begränsad tid. På motsvarande sätt kan man tänka sig att lagerhållningen gör att produktionen minskar mer än försäljningen i tider av nedgång.

Företagen kan således besluta att antingen anpassa lagerstockarna till förändrade omständigheter, vilket leder till extra stora variationer i produktionen, eller att låta lagerstockarna fylla sitt egentliga syfte att jämna ut produktionen över

tiden. Valet beror säkert till stor del på om variationerna i försäljningen bedöms som tillfälliga eller varaktiga.

En ökning av försäljningen som bedöms vara en del i en längre konjunkturuppgång, eller till och med en förändrad långsiktig trend, borde motivera en ökning av både de utgående och ingående lagerstockarna. En ökning som anses vara tillfällig, till exempel säsongsmässig, kommer däremot troligen att jämnas ut med hjälp av lagren.

Den önskade storleken på lagerstockarna beror även på kostnaderna för lagerhållningen. En högre ränta innebär till exempel högre finansiella kostnader för lagren och inverkar troligen återhållande. Dessa kostnader får vägas mot risken att förlora intäkter, genom minskad goodwill etc., på att inte kunna tillmötesgå kundernas krav.

Om man accepterar tanken att företagen strävar efter en viss storlek på lagerstocken och att denna varierar med den förväntade försäljningen, den planerade produktionsvolymen, räntenivån och så vidare, återstår frågan hur snabbt den faktiska lagerstocken anpassas till nya önskade nivåer. Här spelar säkert kapacitetsläget in liksom andra faktorer som påverkar produktionens flexibilitet. När försäljningen börjar öka efter en lågkonjunktur, kommer lagren att byggas upp snabbare om det finns underutnyttjad arbetskraft i företagen än om man måste börja nyanställa. På motsvarande sätt kommer lagren att dras ner snabbare när efterfrågan vänder neråt efter en högkonjunktur om företagen lätt och snabbt kan minska arbetsstyrkan än om processen är långsam och dyrbar.

Stabiliserande eller destabiliserande inverkan av lagerinvesteringarna?

För att få en indikation på om lagerinvesteringarna i Sverige har haft en stabiliserande eller destabiliserande inverkan på produktionen på aggregerad nivå (BNP), utnyttjar vi de kvartalsvisa nationalräkenskaperna¹. Utgångspunkten är att försäljningen, det vill säga den slutliga användningen², (F) är skillnaden mellan BNP och lagerinvesteringen som kan skrivas

$$F = BNP - \Delta L.$$

För att få en tydlig bild av de konjunkturrella variationerna, är det nödvändigt att eliminera den långsiktiga tillväxttenden från BNP. Lagerinvesteringarna kan ju inte vara någon långsiktig tillväxtkomponent, utan antas inverka endast på

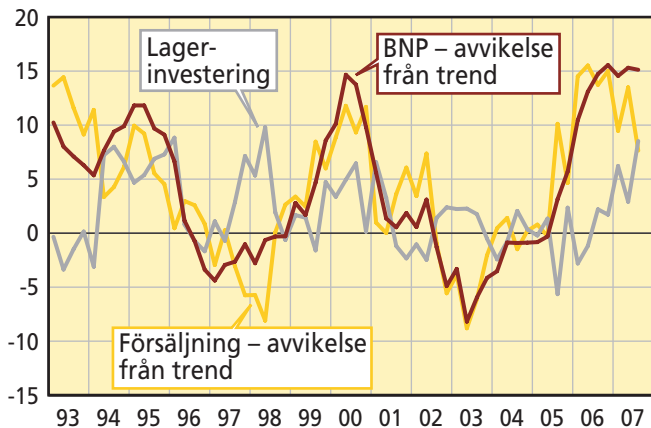
¹ Nationalräkenskapernas uppgifter om lagerinvesteringar är naturligtvis, som all annan statistik, behäftad med en osäkerhet på grund av mätfel med mera. Därutöver tillkommer att lagerinvesteringarna ofta justeras i den s.k. avstämningen av nationalräkenskaperna, då produktions- och användningsdata jämkas samman, och innehåller därmed en korrektionspost.

² På aggregerad nivå är begreppen "försäljning" och "slutlig användning" synonyma. Vi använder företrädesvis "försäljning", eftersom det ansluter till språkbruket inom lagerforskningen. (Egentligen är begreppet "leveranser" det mest korrekta, eftersom det indikerar att det är förflyttningen av varorna som ska räknas, snarare än den affärsmässiga överenskommelsen.)

BNP:s variationer omkring trenden. I diagrammet nedan visas BNP:s och försäljningens variationer omkring en linjär trend samt lagerinvesteringen från och med 1993.

BNP, försäljning och lagerinvesteringar

Miljarder kronor. Säsongsrensade värden i fasta priser

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. tredje kvartalet 2007

Ett enkelt kriterium för om lagerinvesteringarna verkar stabiliserande eller destabiliserande är om variansen i produktionen är större eller mindre än variansen i försäljningen, det vill säga var $BNP > var F$ indikerar en destabiliserande inverkan av lagerinvesteringarna och vice versa.

Mätt på de säsongsrensade variabelernas avvikelse från en linjär trend är

var BNP = 42 109 mnkr och

var F = 40 378 mnkr.

Lagerinvesteringarna förefaller alltså genomsnittligt ha fått BNP att variera mer än som motiverats av variationer i försäljningen.

De traditionella konjunkturtopparna i BNP 1995 och 2000 liksom den något försenade toppen 2006¹ syns tydligt i figuren. Försäljningens mönster är däremot något spretigare,

¹ De år som slutar på 0 och 5 har varit högkonjunkturår sedan 2:a världskriget.

vilket indikerar att lagerinvesteringarnas inverkan inte har varit helt regelbunden. Några episoder där lagerinvesteringarna tycks ha haft tydlig inverkan på konjunkturförloppet kan nämnas:

Uppgången i BNP andra kvartalet 1994 började med en kraftig lageruppbyggnad. Högkonjunkturen 1995 blev extra stark och förlängdes på grund av att lagren ökade under hela nio kvartal i följd.

Uppgången i BNP efter den följande lågkonjunkturen startade redan andra kvartalet 1997, det vill säga ett år innan försäljningen började öka. Lågkonjunkturen dämpades också i nivå av lagerinvesteringarna.

Högkonjunkturen 2000 blev extra kraftig på grund av lageruppbyggnaden.

Under lågkonjunkturen 2003 inverkade lagerinvesteringarna endast marginellt och BNP följde i stort sett försäljningen.

Den senaste högkonjunkturen har förlängts på grund av positiva lagerinvesteringar. Försäljningen började vika i slutet av 2006 men BNP har till och med tredje kvartalet 2007 endast planat ut.

Sammanfattningsvis kan man säga att lagerinvesteringarna tycks ha inverkat omväxlande stabiliserande och destabiliserande på BNP-utvecklingen sedan början av 1990-talet och de verkar ha spelat en betydande roll för konjunkturutvecklingen i vissa skeden. Eftersom lagerinvesteringarna har varit övervägande positiva, har de haft en tendens att förstärka högkonjunkturerna och att dämpa lågkonjunkturerna.

Kontaktperson: Claes-Håkan Gustafson, 019-17 61 19

SCB-Indikatorer

Webbpublikationen SCB-Indikatorer utkommer omkring den första i varje månad (utom i augusti) och ger en översikt av konjunkturläget, baserad på de färskaste siffrorna. Du hittar den på www.scb.se. Välj Fokusområden, Sveriges ekonomi, SCB-Indikatorer.

Bidrag till BNP-tillväxten

År 2007 blev BNP-tillväxten 2,6 procent. Volymutvecklingen från 2006 till 2007 för de olika komponenterna på användningssidan och deras påverkan ("bidrag") på BNP-förändringen var som framgår av tabellen.

	Volym- förändring, procent	Bidrag, procentenheter Ej import- justerat	Import- justerat
Hushållens konsumtionsutgifter	3,1	1,5	0,6
Offentliga konsumtionsutgifter	0,8	0,2	0,1
Fasta maskiner	9,1	0,9	0,1
bruttoinvesteringar byggnad	6,6	0,5	0,3
Lager		0,7	0,3
Nettoexport		-1,2	
Export	5,6	2,9	1,1
Import	9,5	-4,1	

Den första bidragskolumnen visar bidragen från de olika komponenterna i försörjningsbalansen enligt den traditionella redovisningen, där ingen korrigering gjorts för importinnehållet i de olika komponenterna. Efterfrågan inom varje komponent avser dock till en större eller mindre andel importerade varor. Med hjälp av input/outputtabellerna för år 2000¹ och de importrelationer som redovisas där kan man justera för importinnehållet i efterfrågan och ett justerat bidrag som mäter efterfrågan av svensk produktion till BNP-utvecklingen kan beräknas².

Den modifierade beräkningen visar att exporten, trots en för 2007 ganska svag utveckling, står för 1,1 procentenheter av BNP-tillväxten vilket är en större andel än någon annan komponent i försörjningsbalansen. Exporten är alltså av största betydelse som drivkraft i ekonomin även när den utvecklas relativt svagt. Maskininvesteringarnas bidrag minskar vid justering drastiskt på grund av det stora importinnehållet, medan skillnaden blir mindre för den offentliga konsumtionen och byggnadsinvesteringarna liksom för hushållens konsumtion.

¹ De vikter som används är följaktligen inte särskilt aktuella och resultaten får därför betraktas med försiktighet. Nya input/outputtabeller avseende 2005 avses publiceras under 2008.

² För mer information om dessa kalkylmetoder, se Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv nr 1 2007.

En motsvarande beräkning kan göras även för BNP sedd från produktionssidan. Då beräknas det bidrag som de olika branscherna ger till förändringen av det totala förädlingsvärdet. Resultatet för 2007 framgår av tabellen. Tjänsteproduktionen stod 2007 för två tredjedelar av BNP-tillväxten.

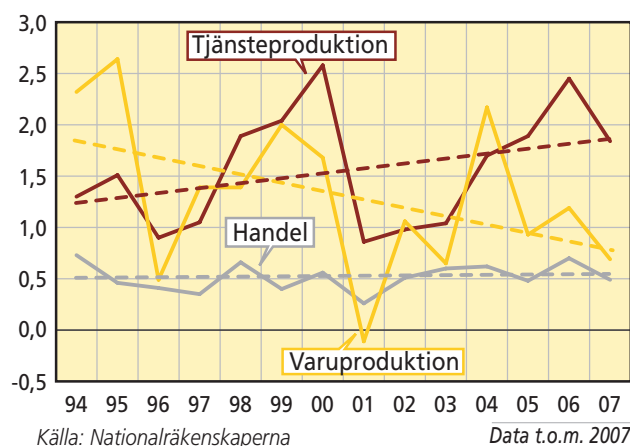
Bidrag till BNP-tillväxten från några branschaggregat 2007

Varuproduktionen totalt	0,7
– därav tillverkningsindustri	0,4
Byggindustri	0,2
Tjänsteproduktionen totalt	1,8
– därav parti- och tjänstehandel, hotell o restauranger	0,5

Det kan även konstateras att sett över en längre tidsperiod, närmare bestämt från 1994, som är det år från vilket det finns obrutna tidsserier, så har de varuproducerande branscherna successivt tappat sin ledande roll som drivkraft för BNP-tillväxten. I stället har tjänsteproduktionen gradvis ökat allt mer i betydelse. Bland tjänsterna har parti- och detaljhandels bidrag varit i hög grad stabila över tiden, medan övriga tjänstebranscher expanderat. Byggsamhällets bidrag till BNP-tillväxten har genomgående legat på en låg nivå, även om dess betydelse synes ha ökat något under åren.

BNP-tillväxten – bidrag från olika branscher

Procentenheter. Inklusive trendlinjer

Kontaktperson: Leif Munters, telefon 08-506 945 09

Stagnation i produktivitetens utvecklingen

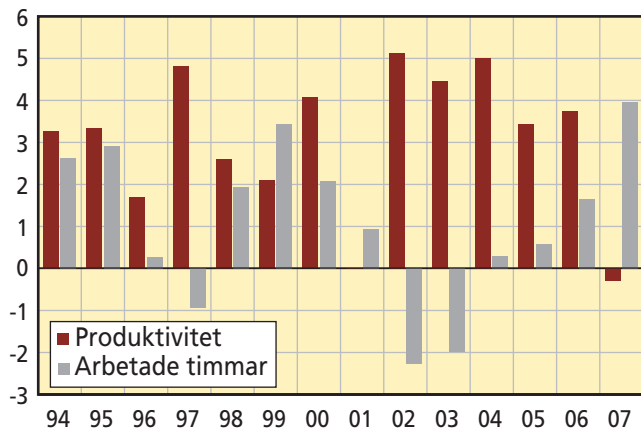
Under år 2007 avstannade produktivitetens utvecklingen i det svenska näringslivet. Detta fenomen berörde nästan alla branscher. Under det första kvartalet 2007 minskade produktiviteten för såväl varu- som tjänsteproduktionen - det gällde till och med tillverkningsindustrin. De tre följande kvartalen var det däremot bara i tjänsteproduktionen som utvecklingen pekade nedåt. En minskad produktivitet i näringslivet har inte vid något tidigare tillfälle registrerats under perioden 1993–2006.

Den stora ökningen av antalet arbetade timmar i näringslivet med hela 4 procent under 2007 och den obefintliga produktivitetstillväxten får ses i ljuset av utvecklingen under de närmast föregående åren. Dessa karaktäriserades av en mycket stark produktivitetens utveckling samtidigt som antalet arbetade timmar först minskade kraftigt under ett par år, för att sedan bara öka svagt under ytterligare ett par år. Först under år 2006, det femte året i rad med en kraftig produktivitetstillväxt, växte antalet arbetade timmar tydligt.

En historiskt svag produktivitetens utveckling

Arbetsproduktivitet och arbetade timmar

Hela näringslivet. Procentuell förändring jämfört med föregående år i fasta priser

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. 2007

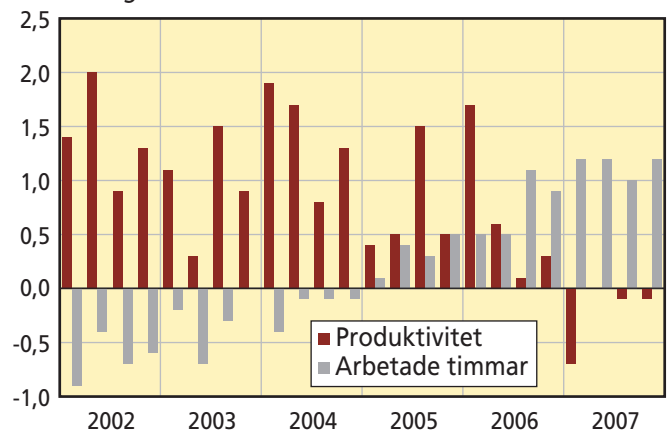
Som framgår av figuren ovan så innebär utvecklingen under 2007 ett markant brott mot den tidigare mycket starka produktivitetens utvecklingen som följde efter krisen 2001. Ökningen av antalet arbetade timmar med 4 procent i näringslivet 2007 var den största som registrerats under hela perioden. I början av perioden följde produktiviteten och timmarna varandra väl men därefter har de skiljt sig åt mycket kraftigt. Efter en period med en minskande och sedan i stort sett konstant sysselsättning 2002 till 2006 ökade sysselsättningen dramatiskt samtidigt som produktionen började stagnera, vilket ledde till den mycket speciella utvecklingen under 2007. Denna utveckling var inte heller beroende av speciella förhållanden i enstaka branscher utan

var spridd i både de varu- och tjänsteproducerande branscherna.

Arbetsproduktivitet och arbetade timmar

Hela näringslivet. Procentuell förändring jämfört med föregående kvartal i fasta priser.

Säsongrensade värden

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2007

Vid en närmare granskning av de senare åren med hjälp av kvartalsdata¹ framkommer ett tydligt mönster där ökningarna i antal arbetade timmar successivt har blivit allt större tills en nivå på en procent uppnåddes under det tredje kvartalet år 2006. Därefter har sysselsättningstillväxten legat mycket nära denna nivå i hela sex kvartal i rad. Även sett över hela perioden 1993–2007 så verkar det som om produktivitetstillväxten är tillräckligt hög så blir förändringen i sysselsättningen mer successivt positiv.

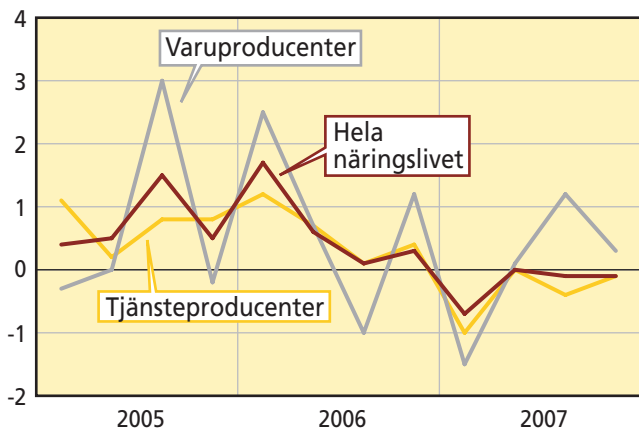
Den säsongrensade kvartalsvisa produktivitetens utvecklingen var svagast första kvartalet

Produktiviteten föll tydligt under det första kvartalet 2007 jämfört med föregående kvartal såväl i hela näringslivet som i dess varu- respektive tjänsteproducerande delar. Därefter har utvecklingen varit fortsatt ogynnsam för tjänstebranscherna även om minskningen varit av betydligt mindre storleksordning. Det har lett till att den förbättring av produktiviteten som skedde i de varuproducerande delarna av näringslivet under de tre sista kvartalen 2007 inte har förmått att lyfta hela näringslivet till en förbättrad produktivitet. Produktiviteten i hela näringslivet har fortsatt att minska under de två sista kvartalen, även om det skett i mycket begränsad grad.

¹ En reservation beträffande de slutsatser som dras angående produktivitetens utvecklingen bör göras. Generellt sett ska kvartalsvisa produktivitetsdata behandlas med stor försiktighet, eftersom de utgör en differens mellan serier som säsongrensats oberoende av varandra. En säsongrensning av de faktiska icke kalenderkorrigerade produktivitetstalen direkt skulle ge betydligt mer tillförlitliga uppgifter. Tills detta är infört i statistikproduktionen baseras dock analysen på befintliga mindre tillförlitliga data.

Arbetsproduktiviteten

Procentuell förändring jämfört med föregående kvartal i fasta priser. Säsongsrensade värden

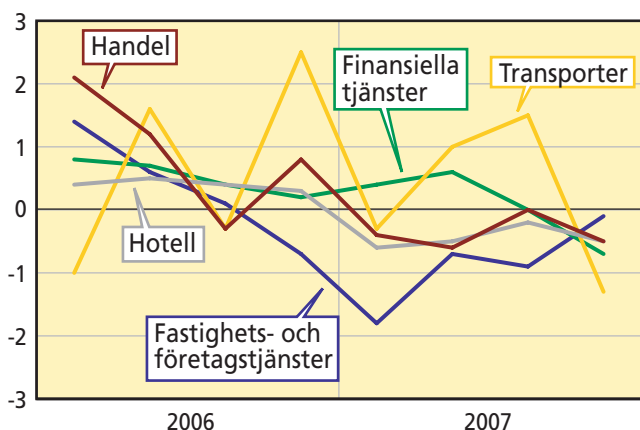
Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2007

Tjänsteproducenternas produktivitet är fortsatt oförändrad

Som framgår av figuren har så har, med undantag för finansiella tjänster under det första och fastighets- och företagstjänster under det sista kvartalet 2007, alla de fyra stora tjänstebranscherna samt hotellbranschen minskat sin produktivitet under såväl det första som det sista kvartalet 2007. Företagstjänsterna har dock haft den sämsta produktivitetens utvecklingen totalt sett av alla dessa tjänstebranscher under 2007, men trots det en genomgående positiv trend över året och dess produktivitetsförändring nådde nästan upp till nollstrecket under det fjärde kvartalet. Transport- och kommunikationsbranscherna har haft den ryckigaste utvecklingen och även om de totalt sett haft en svagt positiv utveckling så är raset mycket stort mellan tredje och fjärde kvartalen 2007.

Arbetsproduktiviteten i tjänstebranscherna

Procentuell förändring jämfört med föregående kvartal i fasta priser. Säsongsrensade värden

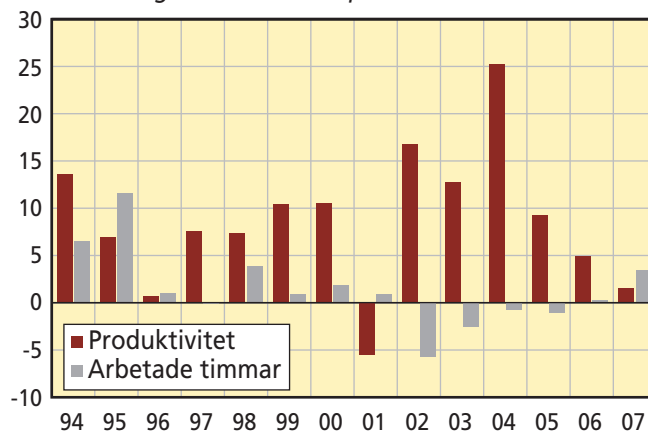
Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2007

Produktivitetstillväxten i verkstadsindustrin verkar ha passerat bottennivån

Den bransch som varit mest drivande i näringslivets produktivitetens utveckling under hela perioden 1993–2007 är verkstadsindustrin. Efter den extremt höga produktivitetstillväxten 2004, som i mycket drevs av återhämtningen i elektroindustrin, har produktivitetstillväxten därefter successivt sjunkit. Produktiviteten växte dock fortfarande och minskningen i produktivitetens tillväxttakt mellan 2006 och 2007 har ingen motsvarighet när det gäller förädlingsvärdeutvecklingen som var drygt 5 procent bäge åren.

Arbetsproduktiviteten och arbetade timmar

Verkstadsindustrin. Procentuell förändring jämfört med föregående år i fasta priser

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. 2007

Studeras den faktiska utvecklingen av verkstadsindustrins produktivitetens utveckling under 2007, där läget ett visst kvartal jämförs med motsvarande kvartal föregående år, framkommer en bild av en successiv förbättring av den faktiska utvecklingen. Under det första kvartalet 2007 uppnåddes en produktivitetsnivå som bara översteg produktiviteten motsvarande kvartal 2006 med 0,1 procent varefter följde 0,6 och 2,7 under de följande kvartalen för att under det fjärde kvartalet överstiga motsvarande kvartal föregående år med 3,7 procent. Denna förändring berodde såväl på en större skillnad i förädlingsvärdet som i en mindre ökning av antalet arbetade timmar.

En produktivitetstillväxt för verkstadsindustrin på 3,7 procent är dock fortfarande svag i ett historiskt perspektiv, knappt hälften mot det historiska genomsnittet på 8,1 procent per år.

Kontaktperson: Hans-Olof Hagén, 08-506 944 66

Indirekt mätta finansiella tjänster (FISIM)

Den finansiella kreditoron och värdet av FISIM

Under fjärde kvartalet 2007 präglades de finansiella marknaderna av den globala kreditoron som startade i USA till följd av en alltför generös utlåning på subprime-marknaden. Kreditoron medförde att världens banker blev mer restriktiva med sin utlåning sinsemellan. Detta berodde delvis av en osäkerhetsfaktor kring vilka banker som var drabbade av bolånekrisen, men även till viss del av att bankerna önskade hålla en större mängd likviditet tills det uppdragats i vilken utsträckning de själva drabbats. De svenska kreditinstituten, som till största del finansierar sin utlåning genom inlåning och emittering av värdepapper och inte genom att låna pengar av andra banker, drabbades indirekt av denna oro på grund av att de fick ökade upplåningskostnader som följd.

FISIM (Financial Intermediation Services Indirectly Measured) eller indirekt mätta finansiella tjänster, avser de tjänster som finansiella institut producerar i samband med in- och utlåning men ej direkt tar betalt för i form av provisioner/avgifter. FISIM beräknas som skillnaden mellan en referensränta och in- respektive utlåningsräntan multiplicerat med respektive lånebelopp. Referensräntan ska motsvara den riskfria lånekostnaden. Den minskade likviditeten under fjärde kvartalet 2007 resulterade i att Stibor (Stockholm interbank rates), vilken används som skattning av referensräntan i FISIM-beräkningarna, nådde en högre nivå än på flera år. Effekterna på skattningen av FISIM i nationalräkenskaperna märks främst genom en förändring av fördelningen av produktionen mellan utlånings- respektive in/upplånings-sidan.

FISIM produceras både på utlåning och på in/upplåning och är beroende av både lånestocken och nivån på referensräntan. De totala utlåningsstockarna för Sveriges kreditinstitut, inklusive bostadsinstituten, är cirka 2,5 gånger så stora som de totala in/upplåningsstockarna. Trots detta var produktionen av FISIM för Sveriges kreditinstitut under kvartal 4 2007 till stor del producerat på in/upplåningsstockar. I en situation då referensräntan stiger, utan motsvarande förändring av in- och utlåningsräntorna pressas marginalerna på utlåningen ned medan marginalerna för in/upplåningen på motsatt vis blir större. De kreditinstitut som i huvudsak ägnar sig åt utlåning, exempelvis bostadsinstitut, redovisade

till följd av detta en lägre produktion under fjärde kvartalet 2007. På sikt kan man emellertid förvänta sig att hela denna ökade kostnad för kreditgivarna skjuts över på låntagarna i form av höjda utlåningsräntor. Bankerna som har merparten av all inlåning har istället haft en relativt hög produktion. Närmare 70 procent av hushållens inlåning i bank sker på så kallade transaktionskonton vars genomsnittliga relativt låga ränta inte stigit i samma omfattning som referensräntan. Detta skapar ett stort "räntegap" till bankernas fördel vilket ökar produktionen av FISIM.

Omfördelningen av produktionen av FISIM har pågått under en tid men har tidigare varit ett resultat av ökad konkurrens mellan utlåningsinstitut vilket lett till pressade utlåningsmarginaler och därmed en lägre produktion av FISIM på utlåningssidan. Under fjärde kvartalet 2007 var det emellertid den höga referensräntan som främst påverkade produktionen.

Den globala kreditoron resulterade i slutet av det fjärde kvartalet 2007 i en gemensam insats från flera centralbanker för att öka likviditeten i det finansiella systemet. Målet för aktionen var att få ned interbankräntorna.

Differens mellan reporänta och STIBOR 3 respektive 12 månader Månadsgenomsnitt

Källa: Reuters, Ecowin

Data t.o.m. februari 2008

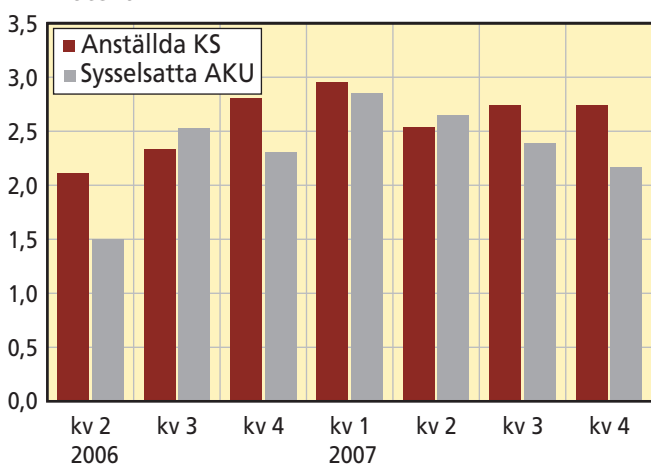
Kontaktperson: Caroline Flodberg, 08-506 947 46

Fortsatt tillväxt i sysselsättningen

Utvecklingen på arbetsmarknaden har varit mycket stark under 2007 och året avslutades med en kraftig sysselsättningsökning även under det fjärde kvartalet. Enligt Arbetskraftsundersökningen (AKU) ökade antalet sysselsatta med 2,2 procent jämfört med fjärde kvartalet 2006. Enligt den företagsbaserade kortperiodiska sysselsättningsstatistiken (KS) var ökningen av antalet anställda 2,7 procent. Arbetslösheten var 5,5 procent jämfört med 6,0 procent ett år tidigare.

Sysselsatta och anställda

Förändring från motsvarande kvartal föregående år
Procent

Källa: AKU och företagsbaserad Data t.o.m. fjärde kvartalet 2007
arbetsmarknadsstatistik

Fortsatt ökning av sysselsättningen, särskilt bland utrikes födda och ungdomar

Enligt AKU ökade under fjärde kvartalet antalet sysselsatta i åldern 15–74 år med 97 000 personer, eller 2,1 procent, jämfört med motsvarande kvartal 2006. Totalt var 4 549 000 personer sysselsatta. Antalet sysselsatta steg särskilt mycket bland utrikes födda. Uppgången var 35 000 personer eller 6,1 procent. Trots den stora ökningen jämfört med fjärde kvartalet 2006 steg inte andelen sysselsatta i denna grupp därför att antalet utrikes födda i befolkningen också ökade kraftigt under perioden.

Bland olika åldersgrupper var sysselsättningsökningen särskilt stor för ungdomar i åldern 15–24 år, där antalet sysselsatta steg 6,6 procent. Under de senaste sex kvartalen har ökningen för ungdomar varit mycket stark med 30–50 000 fler sysselsatta per kvartal jämfört med motsvarande kvartal ett år tillbaka, vilket troligen hänger samman med de stora ungdomskullar som de senaste åren kommit ut på arbetsmarknaden samtidigt som antalet lediga platser ökat kraftigt.

Ökningen av antalet sysselsatta under fjärde kvartalet 2007 var jämnt fördelad bland män och kvinnor. Ökningen gällde

främst personer med fast anställning. Den företagsbaserade sysselsättningsstatistiken (KS) visade en ökning av antalet anställda med 2,7 procent. Både AKU och KS visade att ökningen skedde i den privata sektorn. Enligt AKU var ökningen statistiskt säkerställd i byggbranschen samt inom företagstjänster (inklusive finansiell verksamhet). KS visade förutom dessa branscher även uppgångar inom parti- och detaljhandel samt för hotell och restauranger.

Antalet arbetade timmar var enligt AKU i genomsnitt 146,7 miljoner timmar per vecka. Uppgången jämfört med fjärde kvartalet 2006 var 2,7 procent. Ökningen är statistiskt säkerställd både för män och kvinnor.

Fortsatt minskad arbetslöshet

Arbetslösheten fortsatte att gå ned. Under fjärde kvartalet var antalet arbetslösa i genomsnitt 264 000 personer eller 5,5 procent av arbetskraften. Detta innebär en minskning med 0,5 procentenheter jämfört med fjärde kvartalet 2006. Av de arbetslösa var 77 000 heltidsstudierande som sökt och kunnat ta arbete. Antalet och andelen arbetslösa har minskat bland männen. Under fjärde kvartalet var arbetslösheten 5,1 procent för män och 5,9 procent för kvinnor. Utrikes födda har en betydligt högre arbetslöshet. För den gruppen var den 11,6 procent, jämfört med 4,5 procent bland inrikes födda.

Fortsatt många lediga jobb, men tecken på avmattning ses

Enligt *Konjunkturstatistik över vakanser (KV)* fortsatte ökningen av antalet lediga jobb. Den långsiktiga ökningstakten av antalet lediga jobb i den privata sektorn är högre än utvecklingen under fjärde kvartalet, men fortfarande fanns det många lediga jobb. Under fjärde kvartalet år 2007 var antalet drygt 44 400 i den privata sektorn och totalt på den svenska arbetsmarknaden fanns det drygt 52 200 lediga jobb. I jämförelse med fjärde kvartalet år 2006 är det i båda fallen en ökning på omkring 15 procent.

Den akuta arbetskraftsbristen ökade

Den akuta arbetskraftsbristen, vilken mäts i antalet vakanser, ökade till drygt 20 600 i den privata sektorn. Det innebär att 46,4 procent av de lediga jobben var vakanta och kunde tillträdas omedelbart. Inom branscherna finansiell verksamhet och företagstjänster respektive byggindustrin var motsvarande siffra 55,1 procent respektive 70,3 procent, vilket också är de högsta siffrorna. Totalt fanns det nästan 2 500 vakanser inom byggindustrin och nästan 8 400 inom finansiell verksamhet och företagstjänster.

Kontaktpersoner: Raitis Sedlenieks, 08-506 948 88 och Eric Helsing, 08-506 943 16

Konsumentprisindex

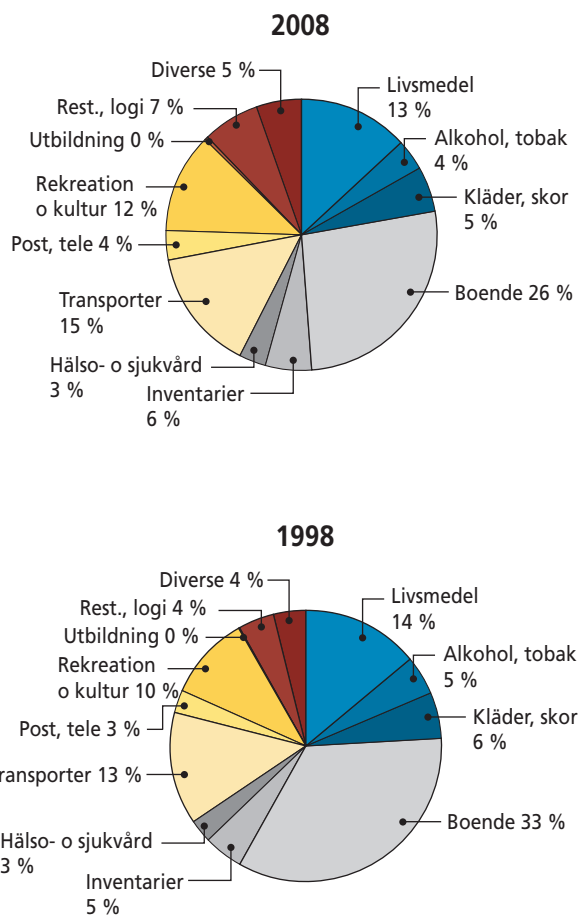
Högre inflationstakt

Inflationstakten, räknad som förändringen under de senaste tolv månaderna var 3,1 procent i februari. Inte sedan december 1993, då den var 4,1 procent, har inflationstakten i Sverige varit högre än vad den varit under de senaste tre månaderna. Den underliggande inflationstakten, enligt måttet KPIX (tidigare benämnd som UND1X), var 2,0 procent i februari (2,1 % i januari). I den här artikeln beskrivs, mer ingående, KPI:s sammansättning och konstruktion. Dessutom beskrivs skillnaderna mellan KPI, KPIX, NPI och HIKP. Avslutningsvis görs en kort historisk jämförelse samt en koppling till prisutvecklingen i producentledet.

En inflationstakt på 3,1 procent innebär att konsumentpriserna för en given sammansättning av varor och tjänster, en så kallad varukorg, under de senaste tolv månaderna i genomsnitt har ökat med 3,1 procent. För en genomsnittlig konsument betyder det att varukorgen som förra året kostade 1 000 kronor nu kostar 1 031 kronor. En kostnadsökning på 31 kronor kanske inte ter sig speciellt stor men aggregerat över en lägre tidsperiod, allt annat lika, kan prisökningen innebära en mer märkbar urholkning av köpkraften. Exempelvis så leder en årlig inflationstakt på 3,1 procent till att den varukorg som kostade 1 000 kronor för tio år sedan nu skulle kosta 1 357 kronor, vilket motsvarar en prisökning på 35,7 procent. I verkligheten har priserna under de senaste 10 åren i genomsnitt ökat betydligt mindre (15,1 %), vilket innebär att varukorgens pris de senaste 10 åren ökat till 1 151 kronor.

Varukorgens sammansättning och KPI:s indexkonstruktion

I Sverige avser KPI att approximera ett så kallat levnads-kostnadsindex. Den ekonomiska ansatsen till denna index-teori bygger på antagandet om optimerande beteende hos hushållen, som tar sin utgångspunkt i ekonomisk mikro-teori. KPI syftar i enlighet med detta till att belysa hur prisförändringarna påverkar kostnaden för att bibehålla en oförändrad levnadsstandard. Ett sådant index innebär att jämförelser görs mellan två situationer, där inte bara priserna utan också konsumtionens sammansättning skiljer sig åt (på grund av hushållens anpassning till ändrade relativpriser). I praktiken måste emellertid ett prisindex vara beräknat utifrån en bestämd varukorg. Denna varukorgs sammansättning klassificeras i Sverige enligt COICOP (Classification Of Individual Consumption by Purpose) som är ett internationellt klassificeringssystem. Det finns 12 huvudgrupper enligt COICOP och deras andel av totala KPI visas i diagrammet nedan, dels för 2008 och dels för 10 år sedan.

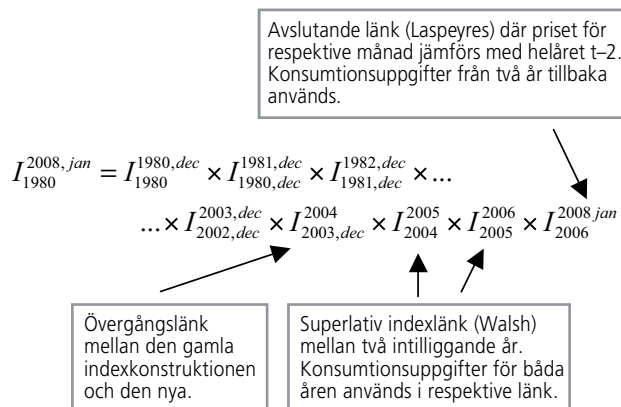

Det är tydligt att boendekostnaderna numera utgör en mindre andel av de totala konsumtionsutgifterna jämfört med för 10 år sedan. De andra grupperna har förändrats betydligt mindre. Konsumtionen av livsmedel och alkoholfria drycker, alkohol och tobak samt kläder och skor har dock alla en minskad andel samtidigt som inventarier och hushållsvaror, transporter, post och tele, rekreation och kultur, restauranger och logi samt diverse varor och tjänster numera köps i en större utsträckning.

Varukorgens förändring mellan de olika huvudgrupperna är vanligtvis små mellan enskilda år, medan förändringar inom de olika huvudgrupperna ibland kan vara större på grund av substitution mellan varugrupper. Dessutom tillkommer varje år nya varor samtidigt som sådana som inte konsumeras i någon större utsträckning försvinner. De senaste tre åren har bland annat följande varor tillkommit i KPI:s varukorg: husbil, pellets, fjärrvärme för egna hem, E-85, MP3-spelare, nedladdning av MP3-låtar, barnomsorg och fritidsavgift. Samtidigt har varor som reparation av färg TV, videoband, videobandspelare, uthyrning av TV samt bärbar cd-spelare exkluderats.

Syftet med KPI är att mäta den genomsnittliga prisutvecklingen för hela den privata inhemska konsumtionen. Underlaget för hur mycket de olika varorna och tjänsterna inom KPI ska påverka måttet (det vill säga dess vägningstal i varukorgen) hämtas främst från den privata konsumtionen inom nationalräkenskaperna i form av konsumtionsvärden. För att fördela ut vissa belopp som inte finns redovisade på den detaljeringsgrad som KPI nyttjar används hushållsbudgetstatistik. KPI:s täckning är idag cirka 95 procent av den privata konsumtionen, vilket innebär att varukorgens totala vikt motsvarar drygt 1120 miljarder kronor. En del varor och tjänster inom den privata konsumtionen saknas alltså i KPI såsom vissa delar inom omsorg och finansiella tjänster.

KPI beräknas sedan 2005 som ett kedjeindex där indexlänkar, som anger förhållandet mellan det genomsnittliga prisläget för två intilliggande år, successivt multipliceras eller kedjas med varandra. Den formel som används för beräkning av dessa år-till-år-länkar tillhör en klass av indexformler som brukar kallas superlativa. Typiskt för dessa är bland annat att de är symmetriska i så måtto att den varukorg som ligger till grund för jämförelsen är lika representativ för båda perioderna. Vidare beräknas en slutlig indexlänk som anger förhållandet mellan prisläget för respektive månad och det genomsnittliga prisläget två år tidigare, vilket också är det år som varukorgen hänför sig till. Genom att multiplicera dessa länkar med kedjade indextal för tidigare år bildas indextalen för de enskilda månaderna. Det här sättet att beräkna indextalen säkerställer att indexets utveckling blir rättvisande på lång sikt.

Om exempelvis indexet för januari 2008 ska jämföras med det för december 2007 (det vill säga månadsförändringen i januari 2008 ska beräknas) så framgår det från ovan att ett flertal olika länkar måste användas i beräkningen. I decemberindexet avslutas indexkedjan av en länk som anger förhållandet mellan prisläget i december 2007 och kalenderåret 2005. I januariindexet används istället för prisförändringar från helåret 2005 en länk som anger förhållandet mellan det genomsnittliga prisläget under 2006 och det genomsnittliga prisläget under 2005 samt en länk som anger förhållandet mellan prisläget i januari 2008 och det genomsnittliga prisläget under 2006. Dessa länkar har olika sammansättning av varukorgen:

- Den länk som jämför prisläget i december 2007 med prisläget under 2005 har beräknats på basis av konsumtionens sammansättning under 2005;
- Den länk som jämför prisläget 2006 med det under 2005 har beräknats på basis av konsumtionens sammansättning under båda dessa år;
- Den länk som jämför prisläget i januari 2008 med det under 2006 har beräknats på basis av konsumtionens sammansättning under 2006.

Den effekt som uppkommer av varukorgsbyten i samband med årsskiftet bidrar normalt nedåt med ca 0,2 procentenheter på KPI:s månadsförändring i januari. I januari 2008 var denna effekt 0,5 procentenheter vilket främst beror på att underlaget från nationalräkenskaperna genomgått en genomgripande revidering, vilket normalt görs vart femte år. Den redovisade inflationstakten i januari påverkades därmed nedåt med 0,2–0,3 procentenheter jämfört med inflationstakten i december.

Vid årsskiftet 2008–2009 ändras återigen KPI varukorgens sammansättning. Om bidraget nedåt från ändrad varukorgsammansättning då åter normaliseras runt 0,2 procentenheter kan inflationstakten i januari 2009, vid samma prisförändring från december till januari som ett år tidigare, väntas stiga 0,2–0,3 procentenheter jämfört med december 2008.

Prisernas förändring de senaste tolv månaderna

Från februari 2007 till februari 2008 steg konsumentpriserna med i genomsnitt 3,1 procent. Skillnaden mellan produktgrupperna var, så som de brukar, stor.

Det som i huvudsak har drivit upp inflationstakten det senaste året är ökade boendekostnader (5,1 %) vilket bidrar uppåt med 1,3 procentenheter. Till de ökade boendekostnaderna bidrar främst ökade räntekostnader (21,5 %) som förklaras av såväl högre räntesatser (15,0 %) som ökade fastighetspriser (5,4 %). Med fastighetspriser menas i detta sammanhang den komponent i KPI som beskriver förändringen av hushållens nedlagda kapital på småhus, räknat till anskaffningspris. Prisförändringar på hus påverkar KPI framförallt vid ägarbyten, då fastigheten säljs till ett annat pris än då den senast omsattes. Förändrade priser för nyproduktionen påverkar också. En annan stor bidragande faktor till inflationstakten i februari är högre priser inom gruppen transporter (5,7 %) som påverkade uppåt med 0,8 procentenheter. Denna grupp domineras av högre drivmedelspriser (14,5 %), men även höjda priser inom lokaltrafiken (10,5 %) slår igenom en del. 95-oktanig bensin är med kraftig marginal det vanligaste drivmedlet och påverkade enskilt inflationstakten uppåt med 0,5 procentenheter i februari. Totalt sett utgör energivaror 8,9 procent av KPI:s varukorg. I denna grupp ingår förutom drivmedel även el, eldningsolja, gas, pellets och fjärrvärme. Priset på dessa varor ökade med 7,8 procent mellan februari 2007 och februari 2008.

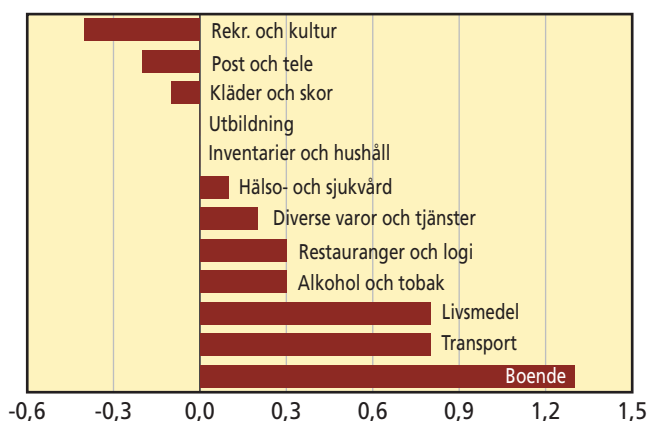
Priserna inom gruppen livsmedel och alkoholfria drycker (5,9 %) började stiga rejält från och med oktober i fjol, vil-

ket främst förklaras av kraftiga prisökningar på spannmåls- (9,9 %) och mejeriprodukter (9,9 %). I februari påverkade prishöjningar inom denna grupp inflationstakten uppåt med hela 0,8 procentenheter. Priset för restaurangbesök har också stigit (4,6 %), vilket påverkade inflationstakten ytterligare uppåt med 0,3 procentenheter.

Det som påverkar inflationstakten nedåt är främst prisnedgångar inom gruppen audiovisuell utrustning samt datorutrustning (-19,1 %), där en rad produkter såsom TV-apparater, DVD-spelare, digitalkamera och datorer faller i pris. Bidraget från dessa varor var 0,4 procentenheter nedåt i februari. Även prisnedgångar på kläder och skor (-2,1 %) samt post och tele (-4,4 %) påverkade nedåt 0,1 respektive 0,2 procentenheter i februari.

Inhemskt producerade varor och tjänster motsvarar cirka 64,3 procent av KPI:s varukorg, priset på dessa varor och tjänster ökade med 2,5 procent det senaste året. Andelen importerade varor och tjänster samt räntor motsvarar 31,2 respektive 4,5 procent. Tolvmånadersförändringen för dessa var 1,4 respektive 21,5 procent i februari. Siffrorna ska dock tolkas med en viss försiktighet då det blir allt svårare att urskilja vilka varugrupper som i huvudsak är inhemskt producerade respektive importerade.

Bidrag till inflationstakten i februari 2008

Källa: Konsumentprisindex

Skatter som påverkat konsumentpriserna de senaste tolv månaderna

KPI beräknas utifrån de priser som konsumenterna faktiskt betalar vilket innebär att en del av priset utgörs av skatter och att vissa produkter egentligen kunde vara dyrare då de är subventionerade. SCB beräknar även inflationsmått som syftar till att visa prisförändringar exklusive skatter och subventioner.

Nettoprisindex (NPI) räknas liksom KPI till Sveriges officiella statistik och visar utvecklingen av den del av konsumentpriserna som återstår sedan nettot av indirekta skatter minus subventioner räknats bort. NPI avser att mäta den genomsnittliga relativa utvecklingen av de intäkter som den konsumtionsvaruproducerande sektorn inom näringslivet, efter avdrag av indirekta skatter och efter tillägg av subventioner, skulle erhålla från försäljning av en med konstant teknik producerad samt till sin storlek och sammansättning

oförändrad mängd varor och tjänster.

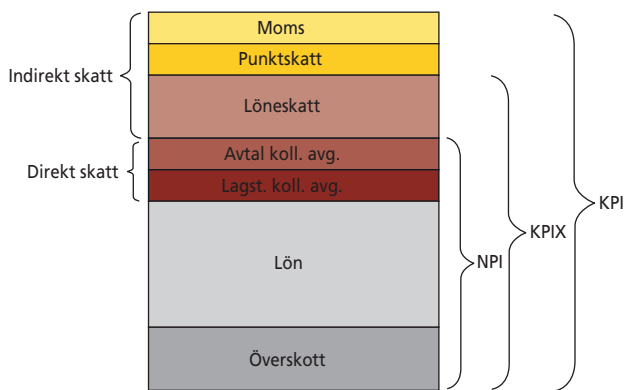
KPIX är ett mått på underliggande inflation och beräknas på uppdrag åt Riksbanken. I KPIX exkluderas hushållens räntekostnader för egnahem och den direkta effekten av *ändrade* indirekta skatter och subventioner exklusive löneskatter. Med direkta effekter menas i detta sammanhang skattebelastningen i sista ledet. Syftet är att exkludera temporära effekter av penningpolitiska och finanspolitiska beslut. Det senaste årets kraftigt ökade räntekostnader som i huvudsak beror på stigande korta räntor till följd av riksbankens penningpolitik exkluderas således i KPIX. En schematisk översikt av beräkningarna i de olika måtten ges i tabellen nedan.

December 2007:	Januari 2008:
Nettopris 100 kr	Nettopris 110 kr
Punktskatt 20 kr	Punktskatt 25 kr
Bruttopris 120 kr	Bruttopris 135 kr
<i>Indexberäkning vid förändrad punktskatt</i>	
$KPI = (135/120) * 100 = 112,50$	
$NPI = (110/100) * 100 = 110,00$	
$KPIX = ((110+20) / (100+20)) * 100 = 108,33$	

NPI ökade liksom KPI med 0,4 procent mellan januari och februari 2008 då inga skatteförändringar skett under denna period. I januari minskade NPI med hela 1,8 procent jämfört med december 2007. Den stora skillnaden jämfört med KPI och KPIX, som båda sjönk med 0,8 procent i januari berodde huvudsakligen på den allmänna löneavgiften som höjdes vid årsskiftet men som dras bort vid beräkning av nettoprisindex. Inflationstakten enligt NPI sjönk därför till 2,4 procent i januari medan den var 3,2 och 2,1 procent för KPI respektive KPIX. NPI var i februari 2008 2,3 procent. Årstakten för KPIX sjönk också något i februari till 2,0 procent.

Under det senaste året har en rad olika skatteförändringar påverkat KPI som inte påverkat KPIX. De förhållandevis stora prisuppgångarna för alkoholhaltiga drycker och tobak förklaras till största del av höjd tobaksskatt för snus och cigaretter (12,8 %) samt höjd alkoholskatt för öl (12,9 %). Prishöjningar på cigaretter brukar vanligen inte påverka KPI omedelbart efter en skatthöjning då lagren ibland kan vara stora och priset är tryckt på paketen, däremot höjs snuset direkt. I KPIX beräknas däremot effekten av alla skatter få ett omedelbart genomslag, vilket beräkningstekniskt innebär att dessa rensas bort den månad som skatten ändras.

Andra skatter som påverkat konsumentpriserna uppåt det senaste året är höjd energi- och koldioxidskatt för bensin. Båda dessa påverkar priset på drivmedel direkt men påverkar även en rad andra varor indirekt, då till exempel dyrare transporter till viss del tenderar att vältras över det vill säga leda till dyrare konsumentpriser. Även införandet av skatt på trafikförsäkringspremier och trängselskatten har påverkat konsumentpriserna uppåt. Sänkningen av fastighetsskatten (26,1 %) och skattereduktionen för hushållsnära tjänster har samtidigt påverkat konsumentpriserna nedåt. Diagrammet nedan visar vilka prispåverkande faktorer som tillåts påverka KPI, KPIX och NPI.

Harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP)

HIKP har utvecklats av EU som ett internationellt jämförbart mått på inflationen. KPI och HIKP beräknas utifrån samma underlag, det vill säga priser och uppgifter om konsumtionens sammansättning, men det finns vissa skillnader i täckning mellan de båda måtten. I jämförelse med KPI ingår för närvarande inte i HIKP huvuddelen av egnahemsägarnas boendekostnader, bostadsrätter samt lotteri, tips och toto. I HIKP ingår, men ej i KPI, äldreomsorg, sjukhusvård samt vissa finansiella tjänster (tjänster där avgiften är proportionell mot transaktionens storlek).

De två måtten, KPI och HIKP, har också olika syften, vilket innebär att metoderna för beräkningarna skiljer sig åt. KPI beräknas i syfte att i görligaste mån approximera ett levnadskostnadsindex, vilket inkluderar så kallade superlativa indexlänkar enligt Walsh. HIKP:s främsta syfte är istället att vara penningpolitisk målvariabel åt den europeiska centralbanken (ECB) och beräknas som ett Laspeyres-typ index (då referensperioden för vikter och priser skiljer sig åt är det inte ett rent Laspeyres-index),

Ett Laspeyres-index av den typ som används i HIKP ger en systematisk överskattning av levnadskostnadernas utveckling (som tidigare har uppskattats till cirka 0,1 procentenheter per år). Å andra sidan undviker man de tolkningsproblem som kan tänkas uppstå vid viktrevisioner vid årsskiften.

Inflationstakten enligt HIKP för Sverige var 2,9 procent i februari (3,0 % i januari). Månadsförändring mellan december 2007 och januari 2008 var enligt HIKP oförändrat och för KPI -0,8 procent. Den stora skillnaden förklaras till största del av att KPI påverkades nedåt med 0,5 procentenheter av varukorgsbyten, medan HIKP inte alls påverkas av detta. Vidare bidrog fastighetsskatten, i KPI, nedåt med 0,2 procentenheter, något som inte inkluderas i HIKP.

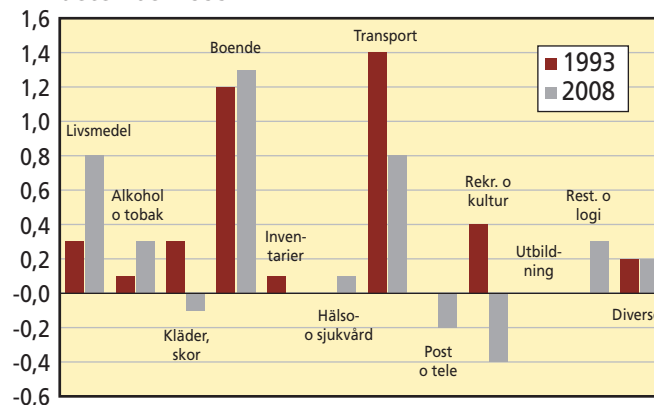
Inflationstakten, mätt enligt HIKP, har generellt sett stigit den senaste tiden i de flesta länderna i Europa. De senaste publicerade HIKP-talen för EU-länderna avser januari. Inflationstakten för EU (EICP, vilket omfattar 27 medlemsländer) ökade till 3,4 procent i januari (preliminär siffra). För EMU (MUICP, vilket omfattar 13 medlemsländer) var inflationstakten 3,2 procent (preliminär siffra).

KPI och KPIX en historisk jämförelse

Senast inflationen översteg 3,5 procent var i december 1993. Inflationen översteg även 3 procent under hela året 1993. Vid en jämförelse med februari 2008 kan noteras att det även då var ökade boendekostnader som drev upp inflationen, men då till följd av höjda hyror. Även högre priser för transporter påverkade kraftigt uppåt under 1993.

Huvudgruppernas bidrag till konsumentprisernas förändring

Procentenheter. Februari 2008 respektive december 1993

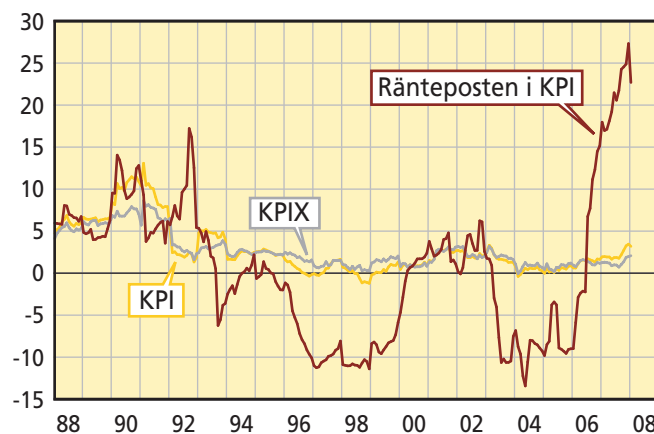

Källa: Konsumentprisindex

Samtidigt som likheterna i vad som driver inflationen nu är stora finns också stora skillnader. Då var till exempel räntorna på väg nedåt medan de nu har stigit under en längre period. Skatterna påverkade konsumentpriserna betydligt mer mellan 1992 och 1993, då de påverkade kraftigt uppåt. Mellan 2007 och 2008 har de däremot inte någon större inverkan.

KPI, KPIX och ränteposten i KPI

Procentuell förändring från motsvarande månad föregående år

Källa: Konsumentprisindex

Data t.o.m. januari 2008

Inflationstakten enligt KPIX var i december 1993 3,4 procent men är nu betydligt lägre (2,1 %). 1993 översteg inflationen dagens inflationsmål enligt både KPI och KPIX medan det nu endast är KPI som överstiger inflationsmålet.

Bidraget på tolv månader från det föregående årets stigande räntesatser kommer, under förutsättning om en oförändrad reporänta att klinga av under 2008, vilket kan ses med följande formel.

$$I_{2007,m}^{2008,m} = \frac{I_{2007,m-1}^{2008,m-1} * I_{2008,m-1}^{2008,m}}{I_{2007,m-1}^{2007,m}}$$

Formeln visar att det med tidigare känd information går att beräkna inflationstakten för kommande månad med endast ett förväntat värde för månadsförändring mellan nuvarande månad och kommande månad.

Producentprisernas utveckling på varor till inhemska kunder

Priserna på varor till inhemska kunder, det vill säga producentpriser på hemmamarknaden och importpriser sammantaget, har i genomsnitt stigit med 7,5 procent från januari 2007 till januari 2008. Priserna på icke varaktiga konsumtionsvaror ökade med i genomsnitt 6,6 procent varav priserna för livsmedel ökade hela 11,1 procent. Uppgången för spannmålsprodukter var 12,6 procent. De stigande priserna på råvaror är inte något unikt för Sverige utan styrs i hög grad av världsmarknadspriset. Bland de råvaror som förutom spannmålen påverkat konsumentpriserna mest den senaste tiden är råolja.

Konsumentprisindex och prisindex för inhemsk tillgång

Livsmedel och alkoholfria drycker. Index 1998=100

Källa: Konsumentprisindex

Data t.o.m. januari 2008

Det faktum att producentpriserna på inhemskt producerade varor stiger snabbare än konsumentpriserna på importerade varor kan bero på ett flertal faktorer. Det finns här också en viss osäkerhet då de prismätta varorna i producent- respektive konsumentled inte är identiska. Med viss eftersläpning tenderar dock konsumentprodukterna att väl följa prisutvecklingen i producentledet, vilket normalt gör detta till en god indikator för konsumentpriserna kommande utveckling.

Kontaktpersoner: Oscar Lundin, 08-506 946 32 och Peter Nilsson, 08-506 943 09

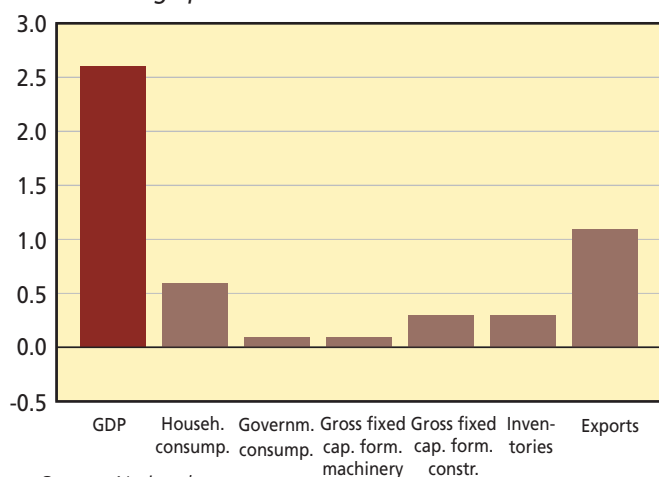
Summary

Slower growth in 2007

GDP growth was 2.6 percent in 2007, the slowest since 2003. During the fourth quarter calendar adjusted growth was 2.8 percent. Rising interest rates and rising prices of raw materials and energy have led to signs of increasing inflation in 2007. The inflation rate according to CPI was 3.1 percent in February while the underlying inflation according to CPIX was 2.0 percent.

During the fourth quarter of 2007 the unadjusted GDP growth was 2.2 percent while the calendar adjusted growth was 2.8 percent. Economic growth in Sweden has slowed down rather significantly during the last year after the growth of 4.1 percent in 2006. At the same time the increased global demand that has caused rising prices on energy and raw materials has contributed to rising prices for consumers. The inflation rate was 3.1 percent in February. The largest part of the price increase, 1.1 percentage points, was caused by increased interest charges while the contribution from higher food prices was 0.7 percentage points and rising prices for fuel 0.6 percentage points.

**Contribution to GDP growth adjusted for imports
2007 compared to 2006
Percentage points**

Source: National accounts

During the fourth quarter growth was mainly powered by domestic demand. Household consumption as well as gross capital formation contributed by about 1.5 percentage points to GDP growth. At the same time the consequence of increased domestic demand was that imports of goods rose considerably faster than exports of goods. As a result net exports held back GDP growth by 1.2 percentage points. However, exports of services continued upwards at a fast rate. Three different kinds of services dominate the exports of services from Sweden: First, transport services, which are mainly conducted by ships. Secondly, income from foreign tourists and business travellers who consume goods and services within Sweden. The third and largest kinds of services

are business services, where merchanting is the dominating part.

A calculation of the contributions to GDP growth, where the different components on the expenditure side have been adjusted for their import contents shows that exports, in spite of rather poor development during 2007, are very important for the Swedish economy. During 2007 exports, adjusted for import contents, contributed to 1.1 percentage points of GDP growth, which is a larger share than any other component.

It should also be noted that over a longer period of time the goods-producing industries have gradually lost their leading role as a driving force for GDP growth. Instead service production has gradually increased its importance. Among services, the contribution from wholesale and retail trade has been fairly stable over time, while the contribution from other service industries has expanded.

Household disposable income increased sharply during 2007 – partly because of rising employment, and partly because of changes in the tax and transfer systems during the year. This has permitted higher household consumption, at the same time as the savings rate has risen. For the entire year of 2007, real disposable income rose by 4.1 percent, while the savings rate increased to 8.1 percent.

Gross fixed capital formation developed strongly during the fourth quarter after a slight weakening during the third quarter. The growth for 2007 was 8.1 percent. The growth rate during the fourth quarter was the highest one during the year, as a result of a rapid increase of investments in the business sector. The manufacturing industry continued to invest at a high level, but the increasing investment rate was mainly explained by high investments in the energy sector, trade and business services. Investment in machinery and equipment continued upwards at a fast rate, but it was mainly construction, excluding housing, that led to an increased investment rate. Housing investments continued downwards. Change in inventories contributed extraordinarily to GDP growth during 2007.

During 2007 productivity growth in the Swedish business sector slowed down. This affected most industries. During the first quarter productivity fell for goods as well as service producers and also for the manufacturing industry. However, in the three following quarters development was negative only in the service industries. A reduced productivity level in the Swedish business sector has not been previously recorded for the period starting in 1994 onwards, not even during the IT crisis of 2000–2001.

Ansvarig utgivare:

Gunnel Bengtsson

Frågor om innehållet i denna publikation kan ställas till:

Leif Munters, redaktör	08-506 945 09
Monica Nelson Edberg	08-506 945 66
Martin Daniels	08-506 942 64
Hans-Olof Hagén	08-506 944 66
Vera Norrman	08-506 943 04
Tomas Thorén	08-506 941 46

Medskribenter:

Caroline Flodberg, nationalräkenskaper

Claes-Håkan Gustafson, analyser avseende näringsliv och arbetsmarknad

Eric Hellsing, arbetsmarknad

Anders Lindström, makroekonomi

Oscar Lundin, konsumentprisindex

Peter Nilsson, konsumentprisindex

Raitis Sedlenieks, arbetsmarknad

Grafisk form och webbpublicering:

Monica Andersson 08-506 943 62

Arne Orrgård 08-506 950 73

Förfrågningar kan även göras via e-post med adress: förnamn.efternamn@scb.se.

Sveriges ekonomi – Statistiskt perspektiv

ISSN 1653-3828

URN:NBN:SE:SCB-2008-A28TI0801_pdf (pdf)